Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Lösnummerpris: 15 öre.

TIDEVARVET

N:r 52. 25 dec. N:r 52. 4 årg. 1926

Tidevarvet N:r 52

Veckans ledare, Morrisons piller, skrevs av Thomas Carlyle 1843. Den är alltigenom aktuell.

*

Nygemenskapsanda av Emilia Fogelklou.

*

Ett förslag: av Frisinnade Kvinnors Verkställande Utskott begäres en förutsättningslös utredning av lösdriveriets orsaker och angreppspunkter samt provisorisk förbättring av gällande lösdrivarlag.

*

Från Rom har Elin Wägner sänt Tidevarvet ett julebud, Korset, Kismet och Karma, som börjar med frågan: Varför misslyckades Gandhi?

*

Skrattande sanningar kallas med rätta det djupgående och tankeväckande "kåseri" över Bernard Shaw, varmed Emy Ek glatt oss.

*

Dikter av Eva Ärads och Två legender av Clara Wigforss.

*

Regeringskris i Tyskland och Svart på vitt kommer också med i juletid.

*

Under strecket: Doktor Iwan Bratt, Ailngsås, skriver Några ord om feminismen och äktenskapet.

Tidevarvet

börjar med nästa nummer sin

femte årgång.

Då vi inför detta årsskifte söka sammanfatta vad Tidevarvet vill, bliva orden i stort sett desamma som i dess första prenumerationsanmälan.

Tidevarvet är en politisk veckotidning och redigeras av kvinnliga krafter. Den vill vara en mötesplats, där män och kvinnor söka att radikalt, d. v. s. förutsättningslöst och från grunden, taga upp samhällets frågor och där de jämbördigt strida för ett förverkligande av den uppfattning, som erkänner var människas lika rätt i samhället och var människas lika plikt mot detta samhälle.

Vilka områden vill Tidevarvet draga inom sin intressesfär? Vi räkna icke upp dem, ty vi eftersträva icke uppdelning i områden. Strängt taget finns det icke en från mannens skild kvinnans värld, lika litet som en från politikens och samhällets skild litteraturens, konstens, dramatikens, religionens eller spekulationens värld. Det finns blott en enda andens värld. Och det är där som striden står.

En ny roman av Elin Wägner kommer att under 1927 som följetong införas i Tidevarvet.

*

Till sist, i årsskiftets självbesinning, stanna vi inför ännu en liten vers av Harriet Löwenhjelm:

Fyrti spö på fotens sula
åt en var, som är förstockad,
fariséisk eller krass.
Innerst i de ledas kula
skall han därpå varda fockad
till en halmbädd, hård och vass.

Alla dem, som mig fördöma,
alla dem, som mig belacka,
Jehova, dem nederslå!
Må din vredes eld du tömma
över varje självgod bracka,
som ej kan och vill förstå!

Herre, jag är själv en bracka,
och jag tronar själv på minnen,
som en gammal farisé,
jag är ock ibland de flacka
och jag dömer mänskors sinnen,
fast jag botten ej kan se.

(Ur Dikter)

Istidens människa. Efter en etsning av Harriet Löwenhjelm.

O jord, som stiger tvagen
ur glidande isars bad!
Han kommer, den stora dagen,
om vilken siaren kvad.

Över långa, blånande åsar
går ett skimmer som förebud.
Så täljen, i skriande måsar:
Det är solen, det är dagens gud.

Du, som ruvade skum och dunkel
med natten som huvudgärd.
Långt söderut står en karfunkel,
rund, röd och förundransvärd!

Du folk, som i grottor dig gömde,
i skumhet och gruvlig skräck,
han kommer, den guden du drömde.
Dina bedjande armar sträck!

Träd ut och skåda att världen
är stor och härlig och vid!
Lång, mycket lång blir nu färden
och full utav mödor och strid.

Träd ut och skåda ditt rike,
ditt arv i besittning tag;
och blive till gudars like
de bävande trälar en dag.

Ur Dikter. *Harriet Löwenhjelm.*

Ny gemenskapsanda.

Av Emilia Fogelklou.

Hur kan gemenskap danas ur olikhet? Detta är ej endast ett problem av intresse för socialpsykologerna av facket, som låtit oss skarpt se skillnaden mellan den enhet, som är en homogent behärskad massa och den fria enhet, som vinnes av individer i differentierad samverkan. Det är problemet, om man så vill i världens nu. Ganska sällsamt är det att se de försök till ny "cellbildning", som ur olika grupper — politiska, religiösa, sociala o. s. v. — draga individer tillsammans längs andra linjer än de gamla, till ett rikare, fullare samliv med tillgodogörande av andra synpunkter på livet än de egna. Det ekumeniska mötet här i Stockholm var ett utslag av en sådan strävan.

I England hade det haft en djupgående förberedelse av ett egendomligt slag, i det att ungefär samtidigt, från år 1911, en hel mängd nya gruppbildningar spontant hade uppstått, av en sådan art, där behovet att lära av andra i hög grad hade utträngt den eljest så dominerande självtillräckligheten i sekter, partier eller meningsgrupper. Själva det sätt på vilket man arbetade fram den nya gemenskapsförmågan är av så stort allmänt intresse, synes det mig, att jag här skall dröja vid just detta.

Det allra första tydligt utpräglade försöket i denna riktning skedde år 1911, då representanter för de eljest inbördes konkurrerande engelska frikyrkoförsamlingarna träffade samman (strax före påsk). De allra flesta bland dem som möttes hade gått i en känsla av isolering, torka, stillastående i sitt arbete och i sitt inre liv. Det var just ingen som kände lust att förhäva sig. "Många ibland oss hade gått där och bedit och förnött vårt hjärta i ofruktbar isolering. Men den veckan gavs det oss att vandra i en ny värld, och sedan dess har världen aldrig sett ut på samma sätt för någon av oss", skriver en av dem.

Det gällde att få skarp, klar, kunnig insikt i den mängd sociala problem de stodo invärvda i utan att kunna genomskåda. Det finns ju människor, som komma samman och diskutera sakligt; det finns andra människor, som bedja samman över livsproblemen. Men denna grupp försökte på det mest radikala allvar att göra båda delarna. Skarp tankeansträngning och inre förbidan arbetade samman på ett så verkningsfullt sätt, att just denna metod blev för deltagarna som en uppenbarelse om nya möjligheter. Man kan inte fruktbart arbeta för en sak, förrän man på allvar ansträngt sitt intellekt med att sakligt penetrera den, så långt man förmår genom eget tänkande och genom hänsyn till andras insikt, man kan inte heller förverkliga något från djupet av dess möjligheter utan att flytta det av tanken genomträngda problemet in i bönens värld till genomlysning av motivkrafterna för vilja och handling.

Det fanns ögonblick, då deltagarnas åsikter voro till den grad stridiga inbördes, att "ingenting mindre än ett mirakel" kunde hindra det hela att lösa upp sig i disharmoni. Men man utgick från den förhoppningen, att om man blott outtrötligt väntade icke efter en majoritetsseger, utan på en verkligt gemensam lösning av svårigheterna, denna till sist ändå skulle ge sig till känna.

"Vi förneka gemenskapens anda, där vi äro självtillräckliga, partisinnade, aldrig gå ut från att vi misstagit oss, där vi hedra alla våra meningar med namnet övertygelser, där vi brista i lyssnande gent emot varandra. Allt sådant vållar isolering, bryter ringen och sätter gruppen ur stånd att vara ett organ för den högre viljan. — Ingen, inte ens experten, är medlem endast för

(Forts. å sid. 8.)

I dag.

Istidens människa — han är ännu ovan vid den uppräta gången, och "hans öga blinkar mot brandrött ljus, som på bergens spetsar rullar." Den uppgående solen har ännu inte sagt honom sitt lösenord, liksom hans stora, lyhörda öron ännu aldrig förnummit det. Årtusende efter årtusende skall rulla fram, innan det ordet blir sagt, det ord som skall skilja den "förhistoriska tidens" omätliga vidder från den korta stump, som vi kalla historisk tid!

Idag! det är lösenordet. — Idag måste fröna sås ut, ty i morgon kommer regnet. Då måste de vara i jorden. Idag måste skörden bärgas in, ty i morgon kommer frosten. Idag måste en damm sättas för flodens fruktbringande vatten, ty i morgon har det redan sjunkit! Idag måste jag skriva upp min sista vilja, ty i morgon är jag död!

Genom den historiska tidens många dagar, och genom tung, tidlös massa också där, skär ett "idag" igenom som en blixt från himmelen. Vi ha läst det i Lukasevangeliets adventstext. "Idag! —är detta ord fullbordat: frihet för de fångna, syn för de blinda, glädje för de fattiga, frihet för de förtryckta.

Mycket har vi tänkt och förstått och upptäckt och uppfunnit sedan dess, men att detta är sagt till människor som vi, på denna jord och med sitt "idag är det fullbordat", det är vårt adelsbrev.

Så mycket vet vi, att vår gång blir upprät och vårt öga klart var gång ett idag skär igenom i vårt liv — det må vara med ett fullföljt dagsverke eller det medvetna steget in i ett nytt skede. Ibland kan vi se dess "historiska betydelse" också, med närmare eller fjärmare perspektiv: en läkare, som vågar något ännu aldrig prövat, med ett anförtrott människoliv som insats; det ja-ord och den järnvägsresa, som ledde till den tokige Marsjömannens upprättelse; de gånger, då en människa satt hälarna i marken mot världshistoriens gång, så att märkena därav blivit världshistoriska.

Men ibland kan vi också förnimma, hur vi stå där och blinka mot solens klot, som mäter ut våra "idag", utan att vi fatta det. Vi kan ibland vara med om handlingar och ord, som låter oss höra hur de ofödda århundradena rulla tillbaka i ett bottenlöst djup, därifrån ingen vet om de någonsin återvänder. Det står t. ex. i Skolsakkunniges betänkande av 1926: "Sannolikt är, att framtidens skola i åtskilliga hänseenden kommer att bära andra drag än nutidens. — — De sakkunniga ha i varje fall icke inlåtit sig på dessa mera vittutseende spörsmål — —"

Så sitter vi med den stora, rika världen runt omkring oss — men låser igen, kanske för århundraden. Ty blott "idag" kan öppna dess skattkammare. Det är det andedop, den nådegåva, som gör oss till människor, till upprättgående människor, utan skräck för årtusendena bakom eller framför oss.

H. L. H.

Till tjänst för dem, som ännu icke verkställt sin prenumeration för 1927, medföljer även i detta nummer en giroblankett. De många, vars prenumeration vi redan haft glädjen mottaga, ombedes att låta blanketten gå vidare till någon av sina vänner och bekanta, som möjligen är sinnad att bliva Tidevarvsprenumerant.

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1, 2 tr., Stockholm.

REDAKTÖR:
Elin Wägner.
Mottagningstid kl. 10—11.
Telefon Norr 48 42.

EXPEDITION:
Telefon Norr 282 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:50, kvartal kr. 2:—. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
per millimeter
Textsida eller särskilt begärd plats ..... 22 öre
I text ..... 20 „

Rylander & Olssons Boktryckeri
STOCKHOLM 1926.

Tidevarvets
Rådfrågningsbyrå
för föräldrar
Slussplan 1 II
torsdagar 9.30—10.30 f. m.

Mathilda Staël von Holstein
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmtorgsgatan 3, *Stockholm.*
Telefon 244 88, Norr 244 19.
Familjerätt. Hyresärenden. Testamenten. Bouppteckningar. Förfrågningar från landsorten besvaras omgående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå
Föreståndare Eva Andén. Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Lilla Vattug. 14. Tel. 75 76, Norr 183 56.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker, Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Norrlandsgatan 8— 10, Stockholm.
Tel. 147 99, N. 101 50.

Infört genom
Stockholms Läkarförening
D:r Harald Österberg
Invärtes sjukdomar,
Lung-, mag- och tarmsjukdomar.
Hantverkaregatan 18—20, 2 tr., hiss. (invid Kungsholmstorg).
Mottagn. vard. 3,30—5, sönd. 10,30—11 samt enligt avtal pr tel.
Kungsh. 20 40.

Doktor Inez Laurell
Sibyllegatan 9 - Sthlm. Tel. 741 71.
Homeopatisk behandling
Tid för mottagningen beställes per telefon, helst 9,30—10 fm.

Doktor Fåhræus
Hår- & Hudsjukdomar, Nervsjukdomar
Karlavägen 48, Stockholm.
Mottagning enl. överenskommelse per tel. 707 18, kl. 10,30—12.

Elektro-Medicin
Kungsgatan 13. Tel. N. 244 65.
Förnämligaste Fysikaliska Badkuranstalten i Sthlm
Rabatt-Prislista.

Diatermi	från	2.25
Kvartsljus	„	1.60
Hetluft	„	2.00
Fyrcell	„	2.00
Turkiskt bad (beställes per tel.)		2.40
Induktion	från	1.50
Ljusbad o. Massage		3.75
Elektr. karbad		2.50
Medicinska bad		2.50
Lokal Massage		2.00
Helmassage		3.25

Leg. läkare. Kostnadsfri konsultation.
Dir. Carl Kihlström, Sjukgym., Kgl.

Vita Korsets
Sjuk- o. Operationsavdeln.
Brunkebergstorg 11 (f. d. Florag. 12).
Tel.: Förest. N. 12 50, Avd. 97 56.
Obs.! Ej ändrade telefonnummer.
Se katalogen.

Morrisons piller.

Ur Thomas Carlyle's Forntid och Nutid, 1843. Övers. av Ellen Ryding.

"Vad är att göra? Vad vill man att vi skola göra?" frågar mången med otålig, ja, förebrående ton, och om man så nämner en, två, kanske tjugo saker, som kunde göras, vänder han sig om med ett satiriskt löje och säger: "Dessa äro således Edra botemedel."

Det sinnestillstånd, som en dylik fråga och ett dylikt svar utvisa, är värt att tagas i betraktande. —

Det tycks vara dessa frågvisa "filosofers" åsikt, att det finns en "sak", två eller flera "saker", som kunde göras, något lagbud, något "botemedel", som kunde bota denna sociala sjukdom, och att man med detta "botemedel" i fickan triumferande kunde gå sin väg fram utan att störas eller oroas. "Ni säger oss, att det onda existerar", utropa dylika filosofer, som om de ägde rätt att känna sig förargade, "men ni säger oss ej hur det skall kunna botas." Hur skall det väl kunna botas? Mina bröder, jag är ledsen, att jag ej äger något universalbotemedel mot samhällssjukdomarna. Det vore ju oändligt bekvämt, om vi hade något slags Morrisons piller, någon lagbestämmelse, någon medicin, som människorna en gång för alla kunde ta in och så fortsätta sin gamla väg, befriade från allt elände och allt ont. Olyckligtvis äga vi ej något dylikt medel, olyckligtvis finns i himlarnas rika farmakopé intet dylikt. Det givs intet medel, som kan bota er, därtill fordras en genomgripande förändring av hela ert levnadssätt, en smärtsam skilsmässa mellan er och edra fantasifoster, er lyx, er lögn, er falskhet, ett mödosamt, ja, nära nog omöjligt återvändande till naturen, till hennes sanning och rättrådighet, så att livets inre källa må, lik en evig ljuskälla, genomströmma och rena ert usla, orena liv, vilket nu med stora steg går en skymflig död till mötes. Antingen måste en förändring hos er ske, eller ock blir döden följden. Det är föga troligt, att ett universalbotemedel för en dylik diagnos någonsin kan uppfinnas.

Men har ert inre livs källa en gång börjat flöda, hur mycket kan ej då, år efter år, dekad efter dekad, sekel efter sekel, uträttas, hur mycket blir ej uträttat! Ej endast emigration, uppfostran, upphävande av spannmålstullar, hälsovårdsåtgärder, grundskatter, ej ensamt detta och tusen gånger mer än detta. Barmhärtige himmel. I en och annan människas hjärta skall börja lysa ett ljus, som sätter henne i stånd att urskilja, vad som är rätt, vad som är av den högste Guden befallt, vad som måste göras, vore det än aldrig så "omöjligt". Tomt prat, till förmån för det som är orätt, skall då bli tvingat inom sina gränser, skall bli alldeles nedtystat. Tomt prat, skrämt av sitt eget ihåligt ljudande eko, skall tystna. Då skall en välsignad tid börja, och mångt och mycket skall kunna verkställas. När förståndet tar herraväldet, dör dumheten.

En välsignad tid, när det tomma pratet tystnat och här och där sannt, förnuftigt tal höres; när det ädla, det storslagna börjar bli synligt för de stora, ädla själarna och skillnaden mellan rätt och orätt, mellan sant och falskt, mellan verkligt och låtsat arbete, mellan förnuftigt tal och tomt prat blir för oss, vad den var för våra lyckligare förfäder — omätlig, såsom mellan något himmelskt och djävulskt — det senare något, som man ej bör göra, som man ej ens bör försöka, något som det vore bättre att man hade "en kvarnsten bunden om sin hals och sänktes i havets djup" än att man befattade sig med. Bröder, det finns intet universalmedel, som kan hos oss åstadkomma en dylik förändring. —

Om man likväl än en gång, stödd på universalmedelshypotesen, frågar: "Vad är att göra?" så är här svaret: "Aver, för närvarande nästan ingenting." Vad vi, var för sig, ha att göra, är att sluta upp med att vara "en ljudande malm och en klingande bjällra" av hörsägner, egoism, blind dilettantism, och att bli om ock i oerhört liten skala, en trogen, sann, klarsynt själ. Stig ned i ditt inre "jag" och se efter, om det finns spår av en "själ" däri; förrän det skett, kan ingenting företagas. Mina bröder, vi måste, om möjligt, återuppväcka själ och samvete hos oss själva, måste utbyta vår dilettantism, vår halvhet, mot uppriktighet, våra hjärtan av sten, mot våra hjärtan av kött och blod. Då först skola vi urskilja ej endast en "sak", som kan uträttas, utan, dunklare eller klarare, en oändlig mängd av "saker", som kunna och böra göras. Ta itu med det första av dem; det nästa skall då redan synas dig lättare att utföra, den tredje och tretusende skola bli både möjliga och utförbara. Vi skola då ej varken som säljare eller köpare fråga efter något universalmedel, några Morrisons piller, utan ta vår tillflykt till ett helt annat slags medicin; charlataner skola ej mer ha något inflytande över oss, vi skola hålla oss till verkliga läkare, sanna hjältar. —

Sjuka och svaga
hänvisas till den av tusentals beprövade
"WOHLMUTH-METODEN"
som bekvämt kan utföras i hemmet.
Begär muntliga, kostnadsfria upplysningar från
WOHLMUTH-CENTRALEN, Kungsg. 28, Stockholm. Tel. 112 17 & Norr 52 33.

ASTRAS
Barnpuder
Antiseptiskt ströpulver mot hudlöshet och sårnader hos spädbarn. Helande och smärtstillande vid liggsår, skavsår och dylikt.
Burk med strölock
Kronor 1:—
Försäljes å apotek och i tekniska affärer

Åderlåtning
är säkraste botemedlet mot åderförkalkning, sömnlöshet, nervositet och andra former av blodförskämningar (dysämie), med därav följande sjukdomar: slag, hjärtförlamning, svulstbildningar av olika slag, såsom lymphomer, sarcomer, kräftsvulster m. m.
Åderlåtning verkställes av
JEAN EKLUNGREN Fältskärsmästare
Examinerad 1885.
Sibyllegatan 8, vid Ladugårdslandstorg.

Östermalms Nya Förlossningshem
SKEPPAREGATAN 27, 4 tr. (hiss)
STOCKHOLM
Tel.: Förlossningsavd. 708 48, Föreståndarinnan 749 82
Fritt val av läkare

Fru Emma Holmin
Manicure, Fotbehandling, Frostskador behandlas. Hygienisk ansiktsbehandling med Massage, Elektricitet, Violetta strålar och Vibrator. Cremer m. m. till salu.
Lästmakaregatan 8. Tel. Norr 235 89.

Engelbrekts Sjuksköterskebyrå
anskaffar sjuksköterskor och barnsköterskor. Valhallavägen 18, II, Stockholm
Tel. 861 81. N. 241 13

Werners Sjukhem
Linnégatan 7, 5 tr., Stockholm.
Mottager alla slags *medecinska sjukdomsfall, Diet* och *badbehandling* efter läkares ordinationer.
Måltidsinackorderingar med diet mottagas
Innehavare: Röda Korssystern
Tel. 742 60. *Märta Paues.*

Medicinsk och Elektrisk Hår- och Ansiktsbehandling
Bortt. av vårtor, bruna fläckar, liktornar med violetta strålar. Gen. hårväxt bortt. med elektrolysbehandling. Manicure, Pedicure för damer och herrar.
HILDA JONSON
Götgatan 18. Tel. S 332 99. *Stockholm*

Låt icke mänsklighetens fackla slockna!

Det första numret av tidningen Paneuropa, som utkommit efter den stora paneuropeiska kongressen har nu nått oss. Tidningen behandlar uteslutande den märkliga kongressen och inledningen utgöres av kongressens ståtliga manifest, så lydande:

Européer!

Europas samvete har vaknat! Den första Paneuropeiska kongressen har klargjort vår världsdels vilja att enas och bestå.

Vi hava enats om att för alltid upphöra med striderna europeiska bröder emellan, att för alltid begrava det politiska, ekonomiska och nationella hatet mellan Europas folk och i dess ställe låta träda ett vänskapligt samarbete emellan fria nationer.

Vi hava enats om att förvandla de europeiska gränserna, som äro ett hinder för freden och för den ekonomiska utvecklingen, till något osynligt; detta för att ersätta kriget med skiljedomstol, tullar med en gemensam europeisk hushållning, hat och underkuvande med nationell likställighet.

Europas liv beror av denna fråga och för den måste alla motsättningar i partier, nationer och religioner vika, men vika måste även alla motsättningar ifråga om enskildheterna, ty alla krafter måste sättas in i kampen för det stora gemensamma målet.

Detta program ensamt kan rädda Europa från politisk och ekonomisk undergång; från nya krig, som till följd av den tekniska utvecklingen hota segrare och besegrare med samma fullständiga undergång; från ekonomisk ruin, undan vilken intet kan rädda Europa, om det förblir splittrat under det att den övriga världen länkas samman i allt större ekonomiska enheter.

Vi uppfordra alla européer att hjälpa oss i detta arbete för Europas enhet och förnyelse och biträda den Paneuropeiska unionen, uttrycket och organet för den europeiska enhetsviljan!

Vi uppfordra alla regeringar, att främja arbetet för en europeisk sammanslutning och sammankalla Europas stater till en Paneuropeisk kongress för att förbereda denna sammanslutning!

Vi vädja till Nationernas Förbund att fordra Europas enande så som den bästa säkerheten för fred på jorden!

Vi vädja till Europas kvinnor att läka de sår, som världskriget slagit och medverka till återuppbyggandet av ett enigt Europa, där fred skall råda!

Vi vädja till Europas ungdom att i ny anda kämpa för ett nytt Europa!

Vi vädja till alla goda människor och till alla folk från öster till väster att icke låta Europa, mänsklighetens stolta fackla slockna!

Mot rynkor
Crême Anti-Rides Lybros du Dr. Byl,
absolut tillförlitligt medel mot rynkor. När och fyller ut rynkor kring ögon, pannan o. mungiporna. Massor av erkännande. Pris 4:50 + porto.
Til landsorten mot postförskott.
A.-B. FRANSKA PARFYMMAGASINET
Hamngatan 5, mitt emot Nord. Komp.

Massage, Solbad, Ansikts- o. Fotbehandling
Kungsgatan 64, 1 tr. Norr 87 47.
Fru AGNES SVENSSON
Ex. Sjukgymn.

Skånska Handskmagasinet
Västerlånggatan 55 - Stockholm.
Telefon Norr 141 63.
Stort lager av
HANDSKAR, VANTAR o. STRUMPOR
Etabl. 1819.
Äldsta Handskaffär i Stockholm.
Innehavare Fru Lotten Smith.

"Vår övertygelse".

Präster i Schweiz ha bildat ett antimilitaristiskt förbund, och i dagarna ha de sänt ut ett upprop till sina kolleger, däri de med iver varna för "det helvete, som ligger inneslutet i ordet nästa krig."

Med förskräckelse — heter det — måste vi konstatera, hur de genom krigsårens förfärliga intryck uppvaknande sinnena åter slagit sig till ro. Det är fara värt att dessa års fruktansvärda offer blivit bragta förgäves.

Det är oss icke nog, att helt visst 9/10 av vårt folk icke vill kriget. Hur många tyskar, fransmän, engelsmän, ryssar ville kriget 1914? Men de läto sig rivas med av försäkringen, att det ju endast gällde att försvara fädernejorden.

Det gäller att förstå den oerhörda fara för freden, som de militära rustningarna utgöra. Det gäller att outtröttligt eftersträva avrustningens mål. Att verka för den "moraliska avrustningen" är självklar och helig plikt, men ingen kan tro att vi mena allvar härmed, så länge vi göra halt inför den militära avrustningen.

Våra avgjorda militarister äro en liten men målmedveten minoritet. De förstå att spinna in den stora massan i ett slags patriotisk romantik genom förhärligande av militära ideal, genom militäriska skådespel, skyttefester, invigningar av minnesmärken och annat i den vägen. Gent emot dessa tillställningar skulle vår kyrka stå som en samlad makt.

Vi känna väl det motstånd, som även hos uppriktiga fredsvänner förefinnes mot den tanken att Schweiz skulle bli ett förgångsland ifråga om avrustning. Vi vilja icke här närmare ingå på denna fråga, men vi önska att den överallt i församlingarna måtte bli grundligt genomtänkt och diskuterad och icke lättvindigt avfärdad såsom härrörande från några svärmare utan hjärta för sitt fosterland så som den konservativa pressen vill göra troligt.

Vi äro övertygade om att en allmän avrustning endast kan komma om enstaka folk hava mod att gå före, och vi tro, att vårt Schweiz just genom att gå före med detta steg skulle inför historiens Herre hävda sitt moraliskt-världshistoriska existensberättigande.

Vi fordra att de, som för sitt samvetes skull måste vägra militärtjänst, icke bliva likställda med förbrytare utan få rätt att göra civiltjänst. Vi uppmana ingen till krigstjänstvägran, emedan denna måste vara helt och hållet personlig samvetssak. Möjligheten av att vi göras ansvariga för förekommande fall av krigstjänstvägran får emellertid icke avhålla oss från att stå för vår övertygelse.

Promenadskor och Kängor samt finare inneskodon av bredare och smalare typ, med låga klackar eller best. utan klackar, utarbetade av Sv. Kv. Centr. Förb. för Fys. Kultur och tillverkade av Eslövs Skofabriks Akt.-Bol. finnes och kan beställas i
Anna Ahlströms
MANUFAKTUR o. KORTVARUAFFÄR
Götgatan 95 - Stockholm — Tel. Sö. 311 84

Så lediga skall tårna ligga i skon.

Kom ihåg
Barnets Lyckopenning
erhålles genom *Förlossningshem* och *Barnmorskor* samt
DE BLINDAS FÖRENING
Majorsgatan 12. STOCKHOLM.

SÖDERMANLANDS ENSKILDA BANK
Solidarisk Bank. Grundad 1863.
Depositions-, Kapital- & Sparkasseräkning
mot högsta gällande ränta

ETT FÖRSLAG.

Förutsättningslös utredning av lösdriveriets orsaker och angreppspunkter. Provisorisk förbättring av gällande lösdrivarlag.

Den stora diskussionen angående lösdrivarlagen har med all tydlighet visat att meningarna äro mycket delade om hur lösdrivarproblemet bör behandlas i lagstiftningen. Det torde vara en angelägenhet av yttersta vikt, att problemet ånyo upptages till förutsättningslös utredning, som icke endast är bunden vid ett uppdrag att omarbeta den gamla lösdrivarlagen eller överarbeta hittills framkomna förslag eller att överhuvud taget verkställa utredning om lösdrivares behandling. Diskussionen visar att utredningen bör omfatta icke endast s. k. lösdrivares behandling, utan även orsakerna till det s. k. lösdriveriets uppkomst och de möjligheter samhället kan ha att undanrödja dessa orsaker. Under det att en sådan utredning pågår, vilken torde komma att taga avsevärd tid i anspråk, är det av vikt, att man med redan bestående lagstiftning genom partiella reformer, om vilka knappast någon diskussion kan uppstå eller meningarna vara delade, söker nå mänskligare och mera humanitära former vid tillämpningen av den nuvarande lösdrivarlagen.

Frisinnade kvinnors Riksförbunds Verkställande Utskott har av dessa skäl under onsdagen inlämnat en skrivelse till Konungen, undertecknad av Kerstin Hesselgren, Ada Nilsson, Elisabeth Tamm, Honorine Hermelin, Andrea Andreen-Svedberg, Eva Andén och Elisabeth Nilsson.

Däri framhålles, med vidhållande av de synpunkter, som gjorts gällande i den av F. K. R. til Kungl. Maj:t den 25 maj 1925 inlämnade skrivelsen, att vissa bestämmelser i det von Kochska förslaget, mot vilka icke något motstånd rests, utan vilka tvärtom utgjort ett allmänt och länge närt önskemål, lämpligen borde kunna inarbetas i den nuvarande lösdrivarlagen, utan avvaktan på en slutgiltig lösning av dessa problem.

Utskottet anhåller för det första, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om en förnyad utredning angående lösdriveriets uppkomst och de möjligheter samhället kan ha att angripa det och dess orsaker, samt om möjligt till nästa års riksdag framlägga proposition om tillägg till och ändring av den nuvarande lösdrivarlagen, så att i denna samma skall ingå bestämmelser om bl. a.

1) Närvaro av kvinnlig ledamot av fattigvårdsstyrelse eller nykterhetsnämnd eller annan nämnd vid polisförhör med anhållen eller häktad kvinnlig lösdrivare.

2) Utredning om anhållen persons levnadssätt under den närmast förflutna tiden, uppehållsorter, sysselsättning och utvägar att försörja sig, ävensom hans levnadsomständigheter i de delar, som kunna vara av vikt för bedömandet av den anhållnes ställning.

3) Offentlighet vid förhören, möjlighet för den häktade att i vissa fall bliva försatt på fri fot.

4) Möjlighet för häktad att erhålla biträde på sätt som om rättegångsbiträde i brottmål är stadgat.

5) Möjlighet att erhålla förundersökning.

6) Möjlighet att vid domstol höra personer såsom vittnen eller upplysningsvis.

7) Skyldighet för länsstyrelse att i vissa fall samråda med eller inhämta utlåtande från förening eller annan, som besitter erfarenhet ifråga om tillrättaförande av personer varom i lagen är fråga.

8) Möjlighet till villkorligt anstånd med verkställande av ådömt tvångsarbete.

9) Möjlighet till villkorlig utskrivning från tvångsarbetsanstalt.

10) Anordnande av övervakning.

Utskottet framhåller, att dessa bestämmelser finnas införda i vår lag beträffande förbrott häktade och dömda, och den formella olikhet man fortfarande uppställer emellan straff- och tvångsarbete, emellan strafflag och lösdrivarlag bör icke rimligen hindra, att dessa reformer nu omedelbart genomföras även med provisoriskt bibehållande av 1885 års lösdrivarlag.

Vikten för den enskilde och för samhället att personer, på vilka lösdrivarlagens tilämpning ifrågasättes, erhålla samma rättsskydd och samma möjligheter till upprättelse som personer, på vilka strafflagen bringas i tillämpning, ligger i öppen dag, oavsett det förhållande att den person, vilken riskerar lösdrivarlagens tillämpning, på grund av denna lags beskaffenhet kan bliva och i många fall också blir med den nuvarande tillämpningen föremål för godtycke och rättsövergrepp.

Utskottet anser även att genom införande av dessa tillägg till den nuvarande lösdrivarlagen kan man, särskilt genom förundersökning och övervakning, nå en erfarenhet om rekryteringen till lösdriveriet och orsakerna till detsamma och därigenom erhålla en viss uppfattning om möjligheterna att åstadkomma förebyggande åtgärder, vilket allt icke torde vara alldeles värdelöst för uppbyggandet av ett nytt lagförslag.

Utöver detta anhålles, att Kungl. Maj:t omedelbart ville förelägga riksdagen förslag till ändring i strafflagen i enlighet med det von Kochska förslaget, gående ut på att skyddsåldern utsträckes att gälla även den manliga ungdomen och att den höjes från 15 till åtminstone 16 år.

Erfarenheten visar, att psykiskt undermåliga på grund av sin sinnesbeskaffenhet äro i fara att utsättas för övergrepp eller obehörigt utnyttjande av andra personer, särskilt i sexuellt avseende, eller själva kunna utgöra en fara för andra. Därför hemställes till slut om en utredning angående sådan ändring av förmyndarlagen, att en förmyndare för psykiskt undermåliga under vissa förutsättningar får befogenhet att bestämma över den omyndiges vistelseort.

En sådan bestämmelse skulle säkerligen, om den är möjlig att genomföra, vara av ovärderlig betydelse för ett gott resultat av den enskilda räddningsverksamheten.

Låt oss överhuvudtaget hoppas, att skrivelsen vinner beaktande!

Den stora diskussionen.

Från revisionssekreterare Ragnar von Koch ha vi mottagit följande:

Till redaktionen av Tidevarvet.

Då det i Tidevarvet för den 11 december 1926 meddelade referatet av utlåtandena över lagförslaget om behandling av vissa arbetsovilliga och samhällsvådliga icke ger en i allo riktig bild av de framkomna omdömena om förslaget, anhåller jag att få lämna ett par kompletterande påpekanden.

Att ett förslag, som innebär så pass stora förändringar i det bestående som fallet är med det föreliggande förslaget, icke kan undgå kritik från olika håll är självfallet. Emellertid har förslaget av de i ärendet hörda myndigheter, som kanske mest beröras av reformen, nämligen länsstyrelserna, fått ett i stort sett välvilligt mottagande. 15 länsstyrelser tillstyrka sålunda förslaget i allt väsentligt, överståthållarämbetet och 1 länsstyrelse anse det vara för milt mot de förkomna elementen, 2 andra länsstyrelser ogilla även förslagets principer, särskilt i vad dessa avse kommunal medverkan i lösdrivarvården, 5 länsstyrelser ställa sig visserligen ej avvisande mot förslagets principer men anse tillämpningen av dessa principer ha drivits för långt eller kunna medföra vissa mindre lyckliga konsekvenser. Deras anmärkningar röra organisationen av den förebyggande och hjälpande verksamheten på landsbygden, särskilt i de små kommunerna. 1 länsstyrelse ställer sig i princip gillande till förslaget men anser det vara för genomgripande och tillstyrker därför en begränsad reform.

Kostnadsfrågan har i utlåtandena icke spelat den roll, som synes framgå av Edert referat. Endast Tidevarvet har framfört den såsom en huvudinvändning mot förslaget. Att denna fråga kräver sitt stora beaktande är givet, men å andra sidan måste man nog ge den länsstyrelse rätt, som säger att med hänsyn till den fara som dessa individer utgöra för samhället böra de ökade kostnaderna icke tillmätas avgörande betydelse vid frågans bedömande. (Jag skulle vilja tillägga att jämte faran för samhället även den humanitära synpunkten kräver beaktande). För övrigt är det mycket som talar för att en praktisk lagd hjälpverksamhet i längden blir billigare — liksom effektivare — än anstaltsbehandling. Erfarenheterna från Belgien tyda därpå. Såsom exempel kan nämnas att sedan hjälpverksamheten — "réadaptation" — där genomförts, beläggningen på tvångsarbetsanstalter väsentligt minskats, på en av dem från 2,000 till 300. Det i Belgien tillämpade systemet med i första hand hjälp och arbete, endast i nödfall tvång, torde i stort sett vara detsamma som enligt det svenska förslaget.

Då i Edert referat säges att "man" anser, "att den möjlighet till godtycke vid behandlingen av de arbetsovilliga, som varit ett av den gamla lagens värsta fel, inte bortarbetats", så är detta en anmärkning som framställts i Tidevarvet och detsamma närstående kretsar liksom möjligen i den kommunistiska, syndikalistiska och måhända i den socialdemokratiska pressen. I de avgivna utlåtandena är man däremot i stort sett ense om att förslaget erbjuder betryggande garantier för den personliga friheten liksom man, med undantag för den av Eder angivna länsstyrelsen, anser en kriminalisering av lösdriveriet icke vara lämplig.

I detta sammanhang vill jag gentemot slutraderna i Eder artikel framhålla att jag icke uttalat mig för en kriminalisering med ty åtföljande domstolsbehandling såsom den bästa lösningen. I betänkandet (s. 45, 48) har jag anfört åtskilliga skäl, som tala emot en sådan anordning — särskilt om man vill få till stånd en differentierad behandling med starkt utvecklad hjälpverksamhet. Och jag har framhållit omöjligheten av att vidtaga nämnda anordning annat än i sammanhang med en omläggning av straff- och straffprocesslagstiftningen. Då i Eder artikel göres gällande att det snart väntade processlagförslaget skulle medföra möjligheter för en domstolsbehandling, så förbises att straffrättsreformen ännu är mycket avlägsen. Att innan bestämmelser om straff för lösdriveri inarbetats i strafflagen — intet förslag härom föreligger — anlita domstolarna för behandling av de arbetsovilliga och samhällsvådliga skulle säkerligen ej innebära någon reform i rätt riktning.

Vill man sålunda avhjälpa de nuvarande missförhållandena genom en kriminalisering av lösdriveriet, så får man vänta ännu många år. Men kan man stå till svars med att låta dessa missförhållanden få fortfara i avvaktan på den i ett avlägset fjärran hägrande straffrättsreformen?

Såsom komplettering av vad i Eder artikel säges rörande omdömen om förslagets behandling av prostitutionsföreteelsen ber jag slutligen få nämna att vid den nyligen i Frisinnade klubben i Stockholm hållna diskussionen rörande förslaget — en diskussion som måhända förtjänat att omnämnas även i Tidevarvet — en av de kvinnliga läkare, som tidigare skarpast angripit förslaget, förklarade, att huvudinvändningen mot detsamma gällde bestämmelserna om ingripande mot de s. k. halvyrkesprostituerade. Detta är ett nytt moment, som förtjänar att uppmärksammas.

Djursholm den 14 dec. 1926.

Ragnar v. Koch.

Till detta vilja vi blott säga, att det gläder oss att herr von Koch — om också sent — genom diskussionen på Frisinnade klubben blivit uppmärksam på synpunkten angående vanskligheten att även ställa de halvyrkesprostituerade under någon slags lösdrivarlag. Det var ju dock den saken, som utgjorde den springande punkten i doktorerna Kjellbergs och Nilssons artikel "Flickan som får lappen" i Tidevarvet n:r 28, och den har sedan framhållits i flera kritiker över förslaget, vilket också påpekats i redogörelsen i n:r 50. *Redaktionen.*

Begär ej endast en burk eller ett paket thé. Begär SLOTTSTHÉ marknadens absolut bästa Ceylonblandning. Återbäringskupong i varje förpackning.

Det bästa småbrödet och kaffebrödet köper man i
Majas Hembageri
Bergsgatan 36, Stockholm
Tel. Kungsh. 54 68
Grahamsbröd o. Wåfflor
10 proc. påbröd lämnas.

"Kahns extra Julblandning"
är just det kaffe Ni behöver under de kommande helgerna
pr kg. **4.40.**
Prova och det kommer att bli Edert Julkaffe.
F. J. KAHN,
61 Kornhamnstorg 61
Tel. 31 30 - Etabl. 1839 - N. 21 39

Utsökt goda
OST-sorter
till Julen.
Smöraffären Framåt
28 Nybrogatan och Norrlandsgatan 13

Rök Teofani Crown de Luxe och Ni blir nöjd
Tobakshuset, Birger Jarlsg. 13,
Stockholm.

Rylander & Olsson
Bok-, Tidnings- & Accidenstryckeri
Levererar
förstklassiga arbeten såsom
BÖCKER, TIDNINGAR
och AFFÄRSTRYCK
till billigaste priser och på kortaste tid.
STOCKHOLM
Lilla Vattugatan 25 - Norr 7606

Eleganta, Fyllig ton, Behaglig spelart.
Ombud antages.
Utställning: Drottninggatan 57, I
Stockholm. Tel. Söd. 28 28

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53, Tel. 108 51
STOCKHOLM

Hostol bröstkaramell
finnes överallt

ANTOINETTE W. NORDINGS
Eau de Cologne

I Romans kaffehandel
Regeringsgatan 28 a,
får Ni det bästa KAFFET
Ring på telefon *73 49*, Norr *71 38* och Ni får det prompt hemsänt.

Smakfulla kransar, alla priser
La fleuriste
Allm. N. 6296, Riks 2550 6 Malmtorgsg.

Prenumerera på Tidevarvet

Svenskt patent.
För efterapningar varnas.

Extra inkomst — **hemarbete**
genom att i hemmen utföra stickarbeten för egen eller vår räkning på vår patenterade stickmaskin ARE — specialmodell.
Säljes även med S. K. F. kullager. Levereras till svenska statliga institutioner.
Överbetala icke rät-stickningsapparat med *korta* nålar då ni kan erhålla en bättre och billigare, näml. Are-Standard till endast kr. 125:—, vilken kan kompl. med randapparat för *avig* stickning. Nyhet: Are långstickmaskin. Naumanns världsberömda symaskiner med kullager. Begär prospekt.
NORDISKA TEKTILKOMPANIET
Vasagatan 15—17, STOCKHOLM.

En gedigen boksamling
— utan kännbar kostnad —
kan envar förskaffa sig. Verk av de främsta in- och utländska författare. Synnerligen lämpligt för studiecirklar.
Tillskriv
Red. Gösta Lindberg,
Centralplan III — Gävle.

F:a Emil Bäcklin
GLASMÄSTERI och RAMAFFÄR
1 AD. FREDRIKSTORG 1
STOCKHOLM
Gott arbete!
Billigaste priser!
Telefoner: Söd. 318 21 & 237 21.

Husmoderns arbete består till icke ringa del i utväljandet av de bästa inköpskällorna
För livsmedel är valet lätt. I våra 172 butiker gäller principen:
högsta kvalitè till lägsta pris.
Konsumtionsföreningen Stockholm m. O.

Skrattande sanningar.

Av EMY EK.

Lachende Wahrheiten — skrattande sanningar — kallade på sin tid en Nobelpristagare, vars verk det i Sverige icke ansågs genant att vara okunnig om, sina måttligt roliga kvickheter. Då akademiens väckarklocka plötsligt kom en yrvaken värld att stirra på namnet Spitteler, somnade man så fort som möjligt igen, och det väckte knappast någon uppmärksamhet, när den illustre Nobelpristagaren kort efter gick till sina fäder, mätt av guld och ära. Skrattande sanningar är en benämning, som den senaste Nobelpristagaren Bernard Shaw med mycket större rätt kunde använda om större delen av sin produktion. Han säger i de nyligen av Henderson publicerade Table talks: "Mark Twain var i samma situation som jag. Han måste låta folk tro, att han skämtade, för att de icke skulle hänga honom." Skämtet, gycklartricsen äro alltså i viss mån en skyddande förklädnad för att såsom gamla tiders hovnarrar ha rätt att säga allt, men lyckligtvis är denna skämtsamhet denna humor, denna comic spirit hos Shaw icke konstlad. Den är ett naturligt aldrig sinande utan ständigt lika rikt och självsvåldigt flödande och dansande källsprång — annars skulle hans benägenhet att skämta även med de mest upphöjda eller tragiska ting vara outhärdlig.

Bernard Shaw är som de flesta av Englands kvickaste och respektlösaste andar irländare, ehuru ej tvättäkta. Hans familj härstammar från Hampshire i England. Men Shaw betecknar alltid sig själv som irländare. Mitt fädernesland Irland, säger han. Shaw föddes i Dublin 1856, men, säger han med sin Metusalemshänförelse, "jag är egentligen 300 år gammal, ty jag föddes i utkanten av staden, där vi levde precis som på 1600-talet! Min familj var mycket stolt och kallade sig alltid Shawarna, som om den varit av huset Hohenzollern eller Romanov." Fadern hade emellertid inga pengar, som kunde möjliggöra en levnadsstandard motsvarande familjens stolta syn på sig själv. Han dräck, och det är väl en av orsakerna till att Shaw blivit antialkoholman liksom han är antikannibal, d. v. s. vegetarian. Shaws skolunderbyggnad blev mycket dålig. "Till skolan skickade mina föräldrar mig för att slippa se mig under dagarna, men jag lärde mig ingenting där." Redan vid 14 års ålder fick han sluta skolan och ta anställning som kontorist. Till en början satt han på en egendomsagentur med 350 kr. om året i lön. Där gjorde han väl sina första studier av exploaterandet av billig arbetskraft och av de egendomsförhållanden, som han sedan så ofta återkommer till. Något universitet har han aldrig besökt — och hans store antagonist, Chesterton, ser häri anledningen till Shaws traditionslöshet och respektlöshet — han är som ett träd med rötterna i luften, utan anknytningar till andra, utan fördomar och traditioner. Vid sidan av skolan lärde han emellertid en hel del. Hans mor, en intelligent, självständig och konstnärligt begåvad kvinna, hade fört honom in i musikens värld, och själv hade han genom ständiga besök i tavelgallerier i Dublin odlat sitt sinne för form, färg och komposition. Musiken och målarkonsten läto honom uppleva 1700-talet och förde honom över till 1800-talet. Studiet av litteraturen förde honom vidare på hans 300-årsväg. "Långsamt banade jag mig väg till spetsen av min egen tidsålder, Ibsens, Nietzsches och mina egna skrifters period." Familjens stolthet äger han tydligen i rikt mått. Han är icke rädd för att prisa sina egna verk. "När jag kan göra det själv, varför skulle jag då lämna det åt andra?"

År 1876 kom Shaw som en 20-årig rödhårig revolutionär till London för att, som han tänkte, "uppfostra" världsstaden. Man uppmärksammade honom emellertid inte genast, varför han inom olika yrken fick söka sig sitt uppehälle, t. ex. som pianoackompagnatör och fotograf. "Det faktum, att jag blivit skriftställare", säger han senare på sitt raljanta sätt, "ger icke någon rätt att draga den slutsatsen, att jag aldrig på hederligt sätt sökt skaffa mig mitt uppehälle." Men så småningom blev tvånget att skriva oemotståndligt. Han kände, att det var hans natur, liksom det är fiskens natur att simma och fågelns att flyga. Ingen ville emellertid i början trycka hans manuskript. De återvände till hans hand med automatisk regelmässighet. Först när han i en diskussionsklubb träffat Sidney Webb, en av Englands förnämsta sociologer, "påtvungit" honom sin vänskap och genom honom kommit i beröring med ledande socialistiska kretsar i London, lyckades han få ett par romaner tryckta i socialdemokratiska tidskrifter. När Fabian society bildades 1883 för att driva socialistisk propaganda, anslöt sig Shaw därtill och utvecklade en intensiv verksamhet som socialistisk talare och skriftställare. Under långa tider stod han nästan varje kväll på en kärra i Hyde park och höll agitationstal, i början nervös och darrande, så småningom allt säkrare och slagfärdigare. Under denna tid grundlade han sin uppfattning av det moderna samhället, som består av två klasser, en med stor aptit och ingenting att äta, en annan med överflöd på mat men ingen aptit o. s. v. Hela hans senare dramatik präglas av hans livliga intresse för och radikala syn på samhällsförhållandena.

Sidney Webb och hans hustru Beatrice som alltså spelat en avgörande roll i Shaws liv, genom att vara hans första både sufflörer och utropare, äro ett par ytterst märkliga människor. H. G. Wells har i sin roman The new Machiavelli skildrat dem under namnet Bailey, och man får där en livlig bild av deras inflytande på Englands sociala och politiska liv. I deras hus samlas parlamentsledamöter, statsmän, lärde, journalister och författare. Där diskuteras och agiteras, och de båda makarna arbeta tillsammans och utge sociologiska vetenskapliga arbeten av stort värde. De äro själva vandrande lexika och statistiska uppslagsböcker. De sysselsätta flera sekreterare och dirigera bakom kulisserna en del av det politiska livet. Beatrice Webb anlitades under kriget av regeringen för flera stora utredningar, t. ex. om kvinnors användande i industrien samt om kvinnliga domare. Sidney Webb var handelsminister 1924 i Macdonalds socialdemokratiska ministär.

År 1888 blev Shaw anställd i den radikala tidningen Star. Han ville helst skriva politiska ledare, men tidningens utgivare vågade icke offentliggöra hans revolutionära artiklar. Han satte Shaw att skriva musikkritik. Här började han bl. a. sina originella tolkningar av Wagners musik. För honom är Wagners stora Ring ett samhällsdrama i historisk dräkt. Sigfried är anarkisten, Alberik är den moderna kapitalismen o. s. v. Det är möjligt, medger han, att Wagner icke var alldeles på det klara med detta, ty en konstnär vet aldrig helt, vad hans verk innehåller. Därefter övergick Shaw till teaterkritik i Saturday Review och blev snart berömd som en gnistrande kvick och excentrisk paradoxmakare. Han angrep oförskräckt Shakespeare och prisade Ibsen. Shakespeare syntes honom alltför artistisk och likgiltig för samhällsproblemen. Ibsen däremot satte problem under debatt och visade den konventionella samhällslögnen i alla dess faser; han drog i härnad mot allt, som var oäkta, schablonmässigt och ruttet i samhället, allt som rakade upp som maskinsöm, bara man peatde på det. Från omkring 1890 övergick Shaw själv till dramatiskt författarskap och har sedan dess skrivit en mängd skådespel, av vilka åtskilliga äro översatta till svenska, bl. a. i samlingen Behagliga stycken och obehagliga. I alla dessa dramer utövar han en blixtrande slagfärdig kritik över samhällsförhållanden och mänskliga föreställningar, sticker obarmhärtigt hål på sådana bubblor som krigsromantik och olika arter av humbug.

Själva grunden i hans åskådning är hans stridsställning mot vad han kallar romantik, d. v. s. vördnaden för nedärvda uppfattningar och uråldriga begrepp, den mystiska tron på sådana ord som moral, kärlek, rättvisa. Han frågar helt enkelt: "Varför är det så säkert, att just detta är rätt? Kanske utvecklingen är inne på fel spår. Kanske dessa vedertagna termer blott äro fraser, kanske är moral blott respektabilitet — lag och rättvisa bara en fiktion o. s. v." Framåtskridandet, som människorna äro så stolta över, uppvisar han vara blott en illusion. I grund och botten står människan på samma ståndpunkt som för 2,000 år sedan — det är endast formerna, den yttre polityren, som växlar. Det enda sättet att komma framåt är att göra revolution. I den Revolutionärens handbok, som avslutar skådespelet Mannen och hans överman, säger han: "Varje människa är revolutionär inom de områden hon begriper. Varje människa under 30 år, som har en aning om sociala förhållanden och icke är revolutionär, är en idiot." En människa, som har det revolutionära sinnelaget, ser klart och förutsättningslöst på det moderna samhället och vill såsom Ibsen lägga "torpedo under arken" för att bygga upp ett nytt samhälle. Det rättvisare och sundare socialistiska samhälle, Shaw drömmer om, kan emellertid icke bli verklighet, förrän människorna frambragt ett släkte av övermänniskor, som själva kunna avgöra, vad som är rätt, utan att vara bundna av gamla konventionella begrepp. Då emellertid skapandet av övermänniskan genom ett utsökt urval av lämpliga föräldrar och ett lika utsökt anordnande av de uppväxande individernas utvecklingsmöjligheter och fostran, är en ytterst difficil sak, har Shaw egentligen ej behandlat det i sina dramer utan blott i de teoretiska förorden och i efterskrifterna. Desto ivrigare har han i sina dramer diskuterat egendomsfrågan för att luckra upp jorden för det framtida och av honom teoretiskt önskade totala upphävandet av den enskilda egendomen och varje medborgares förvandling till en avlönad tjänsteman i statens tjänst. Att samhället för närvarande tolererar den bottenlösa fattigdomen är för honom en ohygglig kräftskada. I Major Barbara, frälsningsarmédramat, heter det: "Fattigdom är det värsta av alla brott, alla andra brott äro dygder bredvid det. Fattigdomen lägger hela städer öde, sprider ohygglig pestilens, slår till döds själva själarna hos alla som komma inom dess krets, så att den kan ses, lukktas och höras. Vad ni kalla brott är ett intet, ett mord här och en stöld där, ett slag då och en förbannelse då — vad spela de för roll? De äro bara livets små olyckshändelser, det finns inte femtio verkliga yrkesbrottslingar i London. Men det finns millioner fattigt folk, eländigt folk, uselt närt, uselt klätt. De förgifta oss moraliskt och fysiskt, de dräpa hela samhällets lycka." Oupphörligt riktar Shaw i sina romaner och dramer uppmärksamheten på att de stora förmögenheterna i det nuvarande samhället ofta dölja brott och orättfärdighet. De ha samlats under det att man åtminstone med rockärmen snuddat vid tukthuset, fastän förgyllningen nu döljer det, liksom de fina kläderna dölja smutsen. Pengar lukta inte — och om de lukta, kunna de parfymeras, men orätten, brottet mot de fattiga, kan aldrig bortresoneras. I Shaws första drama, Widowers Houses (Änklingars hus), är detta motiv det ledande, och i det bekanta stycket Mrs Warrens yrke, som på sin tid blev förbjudet av den engelska censuren, går han till anfall mot dem, som samla sig förmögenhet på människohandel.

Mrs Warrens yrke är inte bara en skarp strålkastare in över egendomsförvärvandets mörkaste skrymslen, utan däri måttas också skarpa hugg mot lögnen och hyckleriet i alla dess former. Prästen Samuel Gardner, som förkunnar den kristna moralen vid de tillfällen, när ämbetet tvingar honom, har i ungdomen varit bordellvärdinnans älskare, och när Mrs Warren plötsligt uppenbarar sig i hans anständiga hem, gäller det att klara situationen. Han följer det råd, hans förhoppningsfulle son ger honom: "Säg vad tusan som helst utom sanningen och låt försynen sörja för resten!" Det är prästsonens moral — tillämpad av många här i världen — men i allmänhet icke öppet utsagd.

När den unga flickan i Mrs Warrens yrke tecknas så kraftig, är detta ett förspel till temat "mannen och hans överman", som Shaw senare ständigt behandlar. Det är kvinnan, som är den starkare, anser han. Hon har de starkaste naturinstinkterna. I henne är nedlagd den oemotståndliga driften att fortsätta släktet. Därför är det hon, som är den aktiva och aggressiva, menar Shaw. Hon uppspårar, jagar och infångar den man, hon utvalt till sina barns far. Det bara ser ut ibland, som om kvinnan passivt väntade på friarn. Hon sitter där stilla som spindeln i sitt nät och väntar på flugan. Verkliga kärleksmotiv skall man däremot knappast finna hos Shaw. Han avskyr det gammaldags pratet om kärlek och galanteri. Ett av de få verk, där han berör ett djupare kärleksmotiv, är Candida. Ett ögonblick blommar lyriken i detta skådespel, i den unge konstnärens repliker, när han älskar Candida, men Shaw är på sin vakt. Den mest romantiska scenen, när de båda älskande sitta ensamma vid brasan, utan att han vågar röra henne, får ett komiskt skimmer över sig, genom att Candida sitter och håller en eldgaffel i handen. Det är betecknande — Shaws älskande ha eldgaffeln mellan sig och inte svärdet såsom i medeltidens romantiska värld.

Det som intresserar Shaw i fråga om äktenskapet, är icke kärleken utan åstadkommandet av en god avkomma. Att han anser, att äktenskap och barnalstring äro två skiljbara saker, visar hans blindhet och oförstående för kärleken som ideellt värde.

Lika ivrigt som Shaw angripit kärlekens romantik, har han anfallit krigsromantiken. "Hjältar" och "Ödets man" äro exempel på hans avklädande av den krigiske hjälten, som i själva verket är ganska rädd om livet. I sina krigsbroschyrer, särskilt Sunt förnuft om kriget, resonerar Shaw med ovanligt lugn och opartiskhet om världskriget. Sunt förnuft om kriget anser jag höra till det bästa, han skrivit. Han förutsåg redan år 1915 krigets gång med beundransvärd klarhet: "Detta krig skall sluta, då Tyskland ger tappt, vilket kommer att inträffa, långt innan det är alldeles utmattat, men icke förrän vi själva äro ganska glada åt en rast. Nationerna äro som bin: de kunna ej döda, utan att det kostar deras eget liv." Pratet om kriget såsom moraliskt höjande avvisar han utan vidare: "Den som toge sig för att med flit åstadkomma artificiella jordbävningar, borra hål i ångfartyg eller sätta i gång epidemier i syfte att moraliskt höja sina landsmän, skulle mycket snart komma att sitta på de anklagades bänk. De, som planlägga krig i samma syfte, borde lika hastigt förpassas till dårhuset. En nation, som är så djupt sjunken, att den ej är mottaglig för någon ädlare sporre än skräckens, bör helst utrotas, av preussiska krigsherrar eller vilken annan som helst, som är nog dum att spilla krut på den i stället för att låta den förgås på grund av sin egen uselhet". Han anser, att militarismen varit ungefär lika utbredd i alla stormakterna, och att det framför allt gäller att utrota själva dess anda: "Om vi ej alla äro beredda att driva militarismen på flykten både hemma och i utlandet, kommer fientligheternas upphörande endast att räcka, tills de krigförande hämtat sig från sin utmattning." Under kriget böjde sig Shaw i vördnad för krigets verkliga hjältar och de bottenlösa lidanden, de uthärda. Han offentliggjorde under kriget inga komedier, och i Heartbreak House säger han till förklaring: "Kriget tål ej vid komediens tuktan — det får ej ses i den hänsynslösa komikens ljus. Då män dö som hjältar för sitt land, är det ej lämplig tid att visa deras hustrur och älskade, deras fäder och mödrar, att de offras för dumbommars misstag, kapitalisters girighet och erövrares ärelystnad."

Chesterton beskyller på ett ställe Shaw för att vara så inställd på att skrapa bort allsköns förgyllning, att han vill skrapa, även när han fått ett gediget guldstycke i handen. Hans yttranden om krigets hjältar visar, att han till sist insett, att det finns värden, som sitta djupare, än att de kunna skrapas bort. Denna erfarenhet har också legat till grund för hans stora verk S:t Joan, Sankta Johanna. Han skrapar väl även här förgyllningen, d. v. s. romantiken och mystiken av Jeanne d'Arcs bild, men det som är kvar efter denna behandling, fyller honom som aldrig förr med beundran, hänförelse, vördnad. Och när man närmare beser saken, finner man, att detta står i god överensstämmelse med grundtonen i Shaws föregående produktion. Han har alltid prisat det sunda bondförnuftet, den starka, självständiga viljan, den djärva, okonventionella personligheten, den revolutionära protestantismen. Skillnaden mellan förr och nu i Shaws produktion är, att bilden nu är positiv, icke negativ såsom oftast i de tidigare dramerna. Bondflickan Jeanne d'Arc, Sankta Johanna, är av Shaw framställd som en sund och stark jordens dotter, en härskarenatur, som tvingar alla att lyda, ett geni med en sällsynt förening av själslig styrka och fysisk tapperhet, av moralisk renhet och religiös hänförelse. Hon har den stora människans inspirerade visshet om den väg, hon bör gå, och hennes fantasi är så stark, att hon tycker sig höra röster och se visioner. Genom sin styrka och originalitet kommer hon i konflikt med både kyrka och stat. Hon följer ingenderas bud, hon följer endast Guds röst i sitt inre. För medeltidskyrkan blir hon en kättare, en protestant, som icke sätter kyrkans bud i första rummet. För sina landsmän och vänner blir hon besvärlig och tröttande genom sina stora krav, sin ständiga maning: framåt, vidare, högre! När hon brändes på bål, drogo både "vänner" och fiender en lättnadens suck. Ty så-

Remington

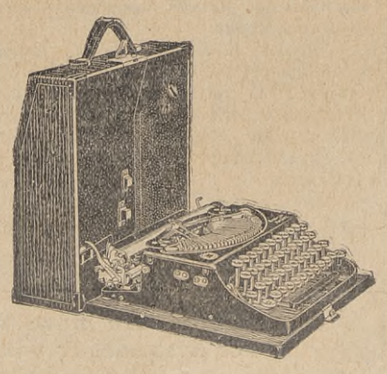

Den bär sitt bord med sig

Dessa ord fälldes om Remington Portable av en känd författare.

Den bottenplatta, som maskinen är fastsatt vid, gör det enastående lätt att skriva precis var som helst och när som helst — ute eller inne.

Bekvämlighet är endast en av Remington Portables många fördelar. Det är även den mest kompletta av alla s. k. reseskrivmaskiner — det är icke endast en resemaskin — det är en komplett skrivmaskin i en resemaskins format. — Den har STANDARD TANGENTBORD och många andra av de stora maskinernas fördelar.

Säljas även på bekväma *avbetalningsvillkor*. Skriv eller ring till oss och vi demonstrera maskinen kostnadsfritt.

REMINGTON TYPEWRITER COMP. A.-B.

Tel. 21271. **Hamngatan 32, STOCKHOLM.** Tel. 9811

och i de flesta städer i Sverige.

Korset, Kismet och Karma.

Av ELIN WÄGNER.

Varför måste Gandhis befrielsepolitik lida nederlag?

Varför måste ledningen tas från honom och frihetsrörelsen försumpas i andra händer?

De yttre orsakerna äro inte svåra att förstå. Det är mycket naturligt, att en rörelse, buren av en inspirerande personlighet, slappnar av, när ledaren icke gör, vad efterföljarna väntar av honom. Så var fallet, när Gandhi inställde det planerade vapenlösa upproret i Bengalen av fruktan för att det inte skulle förbli vapenlöst. Vad är naturligare än att när sen ledaren kommer i fängelse, andra ledare försöka vinna målet på ett nytt, enklare sätt? Det är inte på något vis förvånande att en så djärv och överdådig plan som den att utan vapen blott med själslig anspänning frigöra Indien från engelsk överhöghet och göra en inre revolution icke vann den nödvändiga, fulla och pålitliga anslutningen i ett väldigt folk av spridda stammar och tungomål.

Men alla dessa naturliga förklaringar yppa icke hemligheten med detta nederlag.

Och där måste vara en hemlighet, en seger, fördold någonstans, har jag sagt mig. Ty om en människa har fått en gudomlig sändning, en hälsning till tiden att framföra — och att så är fallet med Gandhi, var jag fast förvissad om — då kan det icke tänkas, att en förändring i indiska frihetsrörelsens taktik eller dess politiska nederlag fick förhindra framförandet av denna hälsning.

Hur har man icke önskat, att Indien skulle vunnit sin inre och yttre frihet med Gandhis politiska metod. Man kunde ju inte tycka annat än att världen så väl hade behövt att bli övertygad om vilken väldig kraft, som kan utvecklas i en vapenlös kamp. När världen nu redan hunnit säga: "där ser man" och "sådan människan nu en gång är" och så vidare, då står man ju där lyssnande, väntande och frågar sig: Hur ska då den sanning komma fram, som vi behöver?

Helt nyligen fick jag en bok i mina händer, som gav mig det svar jag sökt. Boken heter Kristus på indiska landsvägen, The Christ of the Indian road. Den skildrar en amerikansk missionärs erfarenheter i Indien och jag hade ej skaffat den för att få något svar på min fråga om Gandhi utan i ett helt annat sammanhang.

En dag i höstas hade nämligen en ung muhammedan kommit upp till Tidevarvet med ett häftigt angrepp mot den kristna missionsverksamheten, som han ansåg vara ett utslag av det odrägliga västerländska övermodet, och beskyllde för att låta bruka sig som förevändning för imperialistisk expansionspolitik. Det var mycket rörande att han trodde att i detta avskyvärda och trångsinta Stockholm just Tidevarvet skulle vara tillräckligt tokigt för att ta hans uppsats. Men den blev icke antagen. Den var för full av allmänna och obevisade anklagelser för att med utbyte kunna publiceras. Episoden ledde emellertid redaktören till att läsa två böcker. Dels Kristendomen och rasproblemet, en på Kristliga studentrörelsens förlag utkommen undersökning av J. H. Oldham, sekreterare i internationella missionsrådet, dels Kristus på indiska landsvägen av E. Stanley Jones.

Oldhams bok kan anbefallas åt dem, som intressera sig för de oss geografiskt fjärran liggande men dock oerhört brännande rasproblemen. Den visar, att den kristna missionens ledning har fullt klart för sig hur ömtåligt dess uppdrag är och inte alls tar på det med så klumpig överlägsenhet, som den unge orientalen med manuskriptet föreställde sig.

Oldham, som själv sett raserna i kontakt med varandra över hela jorden är egentligen mycket bekymrad. Han ser hur nära de kommit i beröring med varandra, och hur långt de äro från att förstå varandra. Han ägnar mycken möda åt att bevisa (mot Kipling och den engelska föreställningen) att rasfiendskap icke är någon instinktiv och outrotlig känsla. Den uppkommer ungefär som arvfiendskap uppkommer mellan europeiska folk: genom övergrepp och oförrätter, intressekonflikter. Därtill kommer europeernas överlägsenhetskomplex och de färgade rasernas underlägsenhetskomplex, som förvärrar situationen.

Utom dessa psykiska retningsmoment finnes det verkliga faktiska svårigheter just nu för de olika raserna att gemensamt bebo jorden. Den blir trängre och trängre. Västerlandet gör framstöt på framstöt i sin hunger efter råmaterial och sitt sökande efter plats för sitt folköverskott. Den hotar andra levnadsformer genom sin övermäktiga civilisation. Samtidigt tär sig österlandet in i västerlandet genom sin billiga arbetskraft och sina billigare produkter, var och en ser sig hotad och söker värna sin livsform.

Författaren ser ingen möjlighet till lyckligt samvaro på jorden mellan de skilda raserna, om icke kristendomen lär dem att se broderligt på varandra. Samtidigt har han utomordentligt övertygande skildrat svårigheterna för västerlandet att vinna gehör för den kristna kärlekstanke, som det självt ingalunda övat och övar i världen. När man slutat boken, säger man sig: missionärerna måste ju stöta på en mur. Och vad ha de för moralisk auktoritet hemifrån, som kan ge vikt åt deras ord?

Efter denna misströstan kom boken om Kristus på indiska landsvägen med en tanke, som synes mig som en uppenbarelse. Jag åtminstone har aldrig funnit den förr, varken genom ord, i bok eller ening.

Det var denna: ett av jordens största folk har självt gått direkt till urkunderna och där funnit den Kristus, som vi är vana att kalla vår och funnit honom utan att befatta sig med vår kristendom, våra kyrkor och vår civilisation.

Det var en missionärs vittnesbörd. Han har ägnat ett liv åt att införa Kristus i Indien och så funnit honom vandrande på den indiska landsvägen utan någon västerländsk missionär som ledsagare. När man läst hans belägg på denna erfarenhet, sitter man länge förstummad och frågar sig själv: varför har det aldrig fallit mig in att Han kunde hitta hit själv?

Denna möjlighet ter sig ännu mera fantastisk, när den går upp för en i Rom, kristendomens centrum genom århundraden, sätet för den kyrka, som har löse- och bindenycklarna. Den som uppfostrats protestantiskt har lärt sig på skolbänken att förneka detta katolska monopol. Men har samtidigt blivit lärd, att här finns ett annat monopol på Kristus, och det innehaves av det kristna västerlandet. Skall Kristus komma till hedningarna, måste han införas av västerländsk missionsverksamhet.

Och så får man läsa en rad av vittnesbörd från indisk sida, anförda av denne missionär, om hur Indien börjat på egen hand göra sig förtrogen med Kristus. Det är väl ofrånkomligt att den kristna missionsverksamheten haft en förberedande gärning att göra, och allt jämt har sin betydelse. Men samtidigt framgår, att Indien har lättare att gripa och att gripas av Kristi budskap, när den kristendom icke behöver följa med, som vi byggt upp genom århundradena. Det är gestalten, den underbara personligheten, som griper folket. Bramaner, intellektuella och parias kunna samlas dag efter dag genom veckor för att fördjupa sig i Kristi historia. Kristi kors blir studieämnet för föreläsningsserier. Den västerländska civilisationen är avskiljd och därmed ha västerlandets synder, dess namnkristendom, upphört att vara en stötesten.

Denna förvandling har ägt rum på de sista tio åren. För tio år sedan hände, att en talare, som nämnde Kristi namn i den indiska nationalförsamlingen blev utskriken och utkastad. Nu, när ordföranden öppnar en kongress, kan det hända att hans tal har utgångspunkt från Nya testamentet. Förr, säger författaren, var det som att tala mot en vägg, då man ville förklara meningen med Kristi kors. Nu finns det ingenting människorna hellre vilja höra om.

En indisk poet har skrivit en juldikt, som börjar så här: "Kristus, på denna din välsignade födelsedag böja vi icke kristna oss för dig. Vi älska och dyrka dig, du är med blodsband bunden vid Asien.

Vi äro fastnaglade vid underkastelsens kors. Plågade och sårade se vi upp till dig vid varje ny fas av vårt lidande. Den främmande härskaren är vår törnekrona och vårt eget kastväsen den spikbädd, på vilken vi ligga."

Han talar också om Europas jordhunger och om de tre häxorna Krigslusta, Maktlusta och Förvärvslusta, som fira sina orgier på Europas slocknande härd. (Vi måste komma ihåg att han är en indisk nationalist). Men så slutar han med följande betecknande åkallan: "Kom hit, Herre Kristus, där borta i Europa är intet rum för dig. Gör Asien till ditt hem. Våra sorgtyngda hjärtan skola läkas vid din åsyn. O, Kärlekens läromästare, kom till våra hjärtan och lär oss att förnimma andras lidanden, lär oss tjäna den spetälske och parian med allt omfattande kärlek."

Men hur har denna förvandling i inställningen till Kristus varit möjlig? Det är Gandhi, säger författaren, som lärt Indien att fatta Kristus. Och härmed äro vi framme vid svaret på den fråga, varmed denna artikel började.

Indien, säger författaren skarpsinnigt, har varit paralyserat av tanken på Karma och Kismet. Hinduen har kännt sig förkrossad av föreställningen, att hans lidanden voro oundvikliga följder av synder i tidigare existenser, förkrossad av utsikten att detta lidande skulle återupprepas i oräkneliga existenser. Muhammedanen har förlamats av tanken på Kismet, det av Allah förutbestämda ödet, inför vilket han var maktlös. Men under förtrollningen av Gandhis personlighet glömde Indien både Kismet och Karma och höjde sig till nyskapelse. Det nationella livet renades och omöjliga ting skedde. När han togs bort från sitt folk kommo de äldre föreställningarna om Kismet och Karma fram igen, och Indien föll ihop under tyngden av sina bekymmer. Men genom sitt liv, sin fångenskap, sitt frivilliga lidande för andra, sitt nederlag, lärde han samtidigt Indien att fatta meningen av en tredje livsuppfattning, den kristna. Indien började förstå, att det fanns en korsets, en lidandets väg till befrielse från Karmas tyngd och Kismets skugga.

Det har tidigare skildrats i denna tidning, vilket djupt intryck det gjorde på de trälande hinduerna och muhammedanerna, när Gandhi 1924 företog sin långa fasta som ett offer för deras oenighets synder. Det blev alldeles naturligt, att de kommo att kalla honom Kristuslik fast han icke är kristen av bekännelse. Det var Indiens högsta ärebetygelse åt sin störste son.

Vad skall ske, då Kristus och den österländska själen mötas efter de två tusen årens uppskov? Det blir en oerhörd förvandling, en ny Kristi uppståndelse, tror författaren. Den första yttre följden blir frigörelsen av de 60 millionerna parias. Så väl de själva som de högre kasterna hålla på att befrias från föreställningen, att deras Karma är ursäkten för att behandlas som orena.

För Västerlandet måste den andliga omvälvningen i Indien komma att bli av oerhörd betydelse. Gandhis budskap har redan börjat tränga in i Europa. Får Västerlandet bevittna en Indiens frigörelse genom andlig kraft, måste detta komma att återverka på vår föreställningsvärld. Europa är ju heller icke så förfärligt lyckligt mitt i sitt buller, sin verksamhet, sin klokhet, som så ofta kommer på skam. Det har sina tomma hjärtan, sina många problem, bland vilka förhållandet till jordens övriga raser kanske synes det svåraste.

Skulle icke även Europa behöva Kristus mitt bland bilarna på sina vägar? Måhända kommer han, åter uppstånden vandrande den långa vägen från Indien, Gandhis land.

---

dana människor som Johanna äro besvärliga, obekväma. Genom sin storhet giva de ständigt en obehaglig relief åt de andras litenhet, feghet och halvhet. Och i epilogen, där Shaws satir och ironi åter tar sin gamla form, ser man, huru eftervärlden kanoniserar Johanna, men ber henne icke återvända, ty om hon återuppstode, måste man bränna henne på nytt. Johannas slutreplik: "O, Gud, du som skapade denna sköna jord, huru länge skall det väl dröja, innan den blir redo att mottaga dina helgon? Huru länge, o Herre, huru länge?" uttrycker samma tanke som Dostojevski i Bröderna Karamasov, när han låter inkvisitorn säga till den återkomne Kristus: "Gå och kom aldrig mera igen — annars måste vi bränna dig." Jorden har ingen plats för Kristus och hans helgon med de absoluta kraven. Jorden har blivit kompromissernas och halvhetens hemvist, där man anordnar ett världskrig, ett massmord, under det att man med munnen bekänner kärlekens religion, och där man tillber guldet, under det man kallar sig kristen. Det är ett egendomligt, frappant faktum, att världens största humorister och satiriker, Shaw, Mark Twain, Anatole France, Voltaire, ha skrivit om Jeanne d'Arc. Å ena sidan har det intresserat dem att skärskåda de förhållanden, varigenom bondflickan kom att stå som den överlägsna, vid vars sida samtiden blev löjlig och liten, å andra sidan ha de önskat att se, om hon höll glansen vid närmare granskning.

Shaw är överraskande, förvirrande, bländande och oberäknelig. Han njuter av att förstöra posen för andra, men han njuter lika mycket av att själv posera. Han har utan tvivel hjärta, stort och generöst, men det sitter för nära hjärnan och resonerar oftast i stället för att känna. Känner det varmt och enkelt, så är det liksom mot hans vilja, såsom inför krigets hjältar och de hemmavarandes sorg och inför en liten bondflicka, som vågade tro på sin kallelse. Han älskar paradoxer och strör dem omkring sig, men han fattar icke det paradoxala i kärleken. Han vill ta bort mystiken genom strålkastare, rita upp allt efter linjal, desinficera luften, tömma himlarna, men han har ett slags ideell hänförelse för det rätta och sanna. Han tror på en "helig ande" inom människan, d. v. s. rättfärdighetens eld, som brinner inom henne.

Shaw är världsbekant för sin självmedvetenhet och sin självsvåldiga nonchalans. När lady Churchill en dag inbjöd honom till lunch, telegraferade han till svar: "Faller mig inte in. Vad berättigar Er till detta angrepp mot mina välkända levnadsvanor?" Lady Churchill telegraferade genast till svar: "Edra levnadsvanor känner jag icke, men jag hoppas, de inte äro så dåliga som Edra manér." Det är inte otroligt, att åtskilliga sådana örfilar av eleganta, slagfärdiga och träffsäkra kvinnohänder bidragit till hans teori om mannen och hans överman. Shaw kan emellertid också se med sympatisk humor på sig själv: "Konsten i all humbug är konsten att bli uppfunnen — som stor man." Hans sorg är, att de flesta läsa honom utan att förstå, vilka revolutionära tankar, han ger uttryck åt. De svälja det hela med god smak. Därför gör han så ringa samhällsomstörtande verkan, menar han, ty: "I en dum nation blir den snillrike mannen en gud, alla dyrka honom men ingen bryr sig om att göra hans vilja." Kanske kommer Shaw ännu länge att inta denna position som en idol med många rökelsesvängande tillbedjare men få praktiska anhängare. Han skall kanske ännu kunna överraska världen med nya verk. "Varje drama, jag skrivit är mitt sista, till dess jag börjar på ett nytt", säger han. När han skrivit Back to Methusela, trodde alla, att det var avslutningen, men så kom Sta Johanna. Kanske ligger hemligheten i hans ständiga förmåga av förnyelse däri, att hans väsens starkaste drag är motsägelselusten. Håller man med honom, ändrar han ståndpunkt, åtminstone skenbart och opponerar fortfarande. Typen är icke så ovanlig i det vardagliga livet och ganska tröttsam men icke uppseendeväckande, därför att den så sällan illumineras av genialitet. Hos Shaw däremot har just motsägelselusten kommit hans snille att utveckla hela sin bländande rikedom och hans spiritualitet sin lika bländande virtuositet. Men man torde nog kunna utgå från, att bakom allt detta, som synes och höres, finnes något, vars väsen man icke kommer åt. Man gör säkert klokt att gentemot de absoluta domarna över en så pass komplicerad företeelse som Shaw sätta hans egna ord i Candida, när poeten, den regellöse och sällsamme Marchbanks, går, och de andra stå och se efter honom lite konfunderade men trygga i sin regelmässiga tillvaro. Han säger: "Men de kände ej hemligheten i diktarens hjärta."

Presentkort

å

Tidevarvet

är en lämplig julklapp och nyårsgåva.

TIDEVARVETS EXP.

Slussplan 1—3, Stockholm.

Internationella Kvinnoförbundets för Fred och Frihet.

Upplysningskurs

i Göteborg den 6 - 9 januari 1927.

Handelshögskolans lokaler, Läroverksgatan.

Torsdagen den 6 januari (Trettondagen):

Kl. 1 em. Inledningsföredrag ..... *D:r Poul Bjerre.*
Kl. 2 „ Fredstankens utveckling under ett halvt årtusende ..... *D:r Har Dayal.*
Kl. 6 „ Fjärran Österns problem ..... *Borgmäst. Carl Lindhagen.*

Fredagen den 7 januari:

Kl. 11 fm. Kolonialpolitiska motsatser före världskriget ..... *Prof. P. O. Gränström.*
Kl. 12 m. Rasproblemet och de vita folken .... *Prof. O. Nordenskjöld.*
Kl. 6 em. Den kolonialpolitiska situationen efter världskriget ..... *Prof. P. O. Gränström.*
Kl. 7 „ Striden om olja och kol ..... *D:r Sigurd Hansson.*
Kl. 8 „ Befolkningsfrågan och världens försörjningsmöjligheter ..... *Prof. G. Westin Silverstolpe.*

Lördagen den 8 januari:

Kl. 11 fm. Frihandel ..... *Red. Harry Hjörne.*
Kl. 12 m. Den ekonomiska världskonferensen .. *Generaldir. Anders Örne.*
Kl. 5 em. Sönderjyllands minoritetsproblem .... *Fru Cederfeld de Simonsen, Danmark.*
Kl. 6 „ Det internationella trustväsendet och dess handelspolitiska konsekvenser.. *Generaldir. Anders Örne.*
Kl. 7 „ Europas förenade stater ..... *Assessor Carl Bonnevie, Norge.*

Söndagen den 9 januari:

Kl. 1 em. Pressens ställning till fredsproblemen. *D:r Alf Ahlberg.*
Kl. 2 „ Patriotism och internationalism..... *Lektor Elisabeth Eurén.*
Kl. 6 „ Kristendomen och freden ..... *Pastor Sigurd Westman.*
Kl. 7 „ Nya uppgifter och arbetssätt för fredsorganisationerna ..... *Fröken Math. Widegren.*

Seriebiljetter à 4 kr., Dagsbiljetter à 1: 50 kr. Biljetter till enstaka föredrag 50 öre. Anmälningar till kursen mottagas av Göteborgskretsens sekreterare Fröken *Karin Cardell*, Hagtornsstigen 5, Göteborg.

Program sändes på begäran.

Två legender

av *Clara Wigforss.*

Törstande mark.

— Av jord är jag kommen, och mitt hjärta är som en förtorkad jord. Ingenting växer, ingenting kan växa, så länge torkans olycka vilar över mig.

— O, Himmel, sänk dig ned till ett törstande hjärta, att dina flöden må göra gott. —

Det var en kvinna från byn, där människorna kände henne som en arbetssam och tungsint och glädjefattig mänska.

Nu hade hon gått den lilla smala stigen genom den höga strandvägen ned till havet. Hon hade lyssnat till de dånande vågorna och låtit vinden taga med sig hennes bön.

Sedan gick hon hemåt och stannade i aningsfull undran vid den hed, som folket kallade Olyckans hed. Den heden var förunderlig med sin sjukliga uttorkning. Även i goda regnår ville ej gräset växa där.

Himlen var obarmhärtig mot heden. Den hängde ofta som ett grått dok över den — men den förbarmade sig icke.

En dag kom en vandringsman förbi, och han såg med milda ögon, som förbarmande smekte, över heden.

Vandringsmannen slog sig ner där i trakten och gick ofta ned till den gamla pilen vid havet, drog fram sin flöjt och spelade ...

Han spelte jordens liv och trädens liv och örternas liv, men även havets och himlens, och då var det som en väldighet kom brusande in i människorna.

En kväll såg han den tysta allvarliga kvinnan sitta ensam vid trädet, och då spelade han bara jordens liv, dess fruktbara mörker, dess tysta längtan och dess ordlösa mot stjärnorna stigande bön.

Och se, kvinnans ögon stodo fulla av tårar, och hon gick till den förbrända heden och lade sig varsamt ned mot den och smekte jorden och vätte tuvan, där hon låg, med stilla varma tårar.

Ur hedens egna djup bröto källor fram och torkan flydde som en osäll ande och ljumma ångor stego ur en benådad mark och liv spirade och gräs och ört fröjdade människorna.

*

Stenarna.

Skaparen vandrade tankfull i sin trädgård. Snabba steg hördes. Det var Budbäraren, som skyndade fram till Skaparen och sade:

Herre, ett barn skall födas snart. Giv mig en själ åt barnet!

Skaparen stod stilla och såg ned i vägens grus.

O Herre, det brådskar, sade Budbäraren.

Då böjde Skaparen sig ned och tog upp några små stenar från vägen, vände dem i sin hand och gav dem åt budbäraren.

Budbäraren var nog van vid sin Herres underliga sätt att skaffa mänskorna stoff till deras själar. Men denna gången rann sinnet på honom och han sade vred.

Herre, vad vill Du att det stackars människobarnet skall göra med de fattiga hårda stenarna? Du vet ju själv, hur litet en mänska förmår av sin själ. Giv barnet ett bättre stoff, Herre!

Men Skaparen log allvarsamt och räckte stenarna åt Budbäraren och Budbäraren tog stenarna och skyndade bort.

När natten stod svart, föddes barnet, och budbäraren lämnade sin tunga gåva åt det.

Och barnet växte upp och åren gingo och det blev en fullvuxen mänska.

Men när han mognade och blev varse sig själv, så fann han, att han — inte var någonting, ingenting helt.

På svaga mänskors vanliga vis började hon banna Skaparen, som slarvat och gjort fuskverk. Någonting skulle väl en mänska vara, om också något ringa! Någon kärna skulle det väl finnas att samla väsendet kring! Men Skaparen hade glömt kärnan.

Eller hade han roat sig med att skära till ett läggspel, vars bitar bara han kunde få att bli ett helt?

Det hon mödosamt byggt upp den ena dagen, det föll sönder av sig själv den andra.

Vad hade Skaparen menat?

År efter år lade hon till rygga, men hon förstod aldrig Skaparens mening, inte ens aningsvis. Hon ödmjukade sig och nöjde sig med att ej förstå. Hon blev förtrogen med allt det styckevisa i sitt liv. Tyngdens ande bodde ofta i hennes hjärta, men någon gång bodde där ett stilla värmande ljus.

Så dog mänskan. Och Budbäraren tog hennes själ och gick till Skaparen. Han bar några små gråa stenar i sin hand och betraktade dem tankfullt. De voro nötta liksom av flitigt hanterande.

Skaparen kom på trädgårdsgången.

Vad har Du att berätta? frågade han.

Ingenting, Herre, sade Budbäraren. Jag bär till dig en fattig mänskosjäl och ser än en gång, hur litet en mänska förmår göra av sin själ, särskilt när Du, som denna gången, gav en så hård och fattig materia. Den mänskan, som fick denna själen, hon var ingen stark ande med betvingande makt att forma ett stoff. Hon trodde visst, att hon fått en läggspelsgåta att lösa, och det var inte underligt, att hon trodde så! Här har du dina läggspelsbitar igen, sådana som du gav dem, bara lite mera nötta.

Men när Budbäraren räckte fram handen, häpnade han, ty ur stenarna i hans hand bröt sig ett litet knippe av svaga ljusstrålar.

Han såg förundrad på stenarna och från dem på Skaparen med en fråga i sin blick.

Och Skaparen log och sade.

Ser Du, att den svaga mänskan ändå har lockat fram ljus ur stenarna!

"En pärla i vår bokmarknad för vuxna och små".

skriver

Vera von Kræmer

i Stockholms-Tidningen om

Jeanna Oterdahls

nya bok

Lövängen

och fortsätter:

"Jeanna Oterdahls berättelse är en psalm och ett diktverk av den mönstergillaste enkelhet och rättframhet ... Boken är slutligen illustrerad med ypperliga blyertsteckningar, som man fördjupar sig i."

Eva Hedén
i Social-Demokraten:

"Lövängen kan med skäl kallas en barnbok även för vuxna. Med knappa ord och utan sentimentalitet har Jeanna Oterdahl i sin lilla bok ledsagat läsaren genom en social miljö, där fattigdom och arbetslöshet är den gråa vardagens följeslagare, men där ändå dikten strör sitt blomsterflor."

med teckningar av

Ruth Zachrisson

Häft. 2 kr., inb. 2:75.

10:e tusendet!

Lindblads Förlag — Uppsala.

Tre gyllene minuter är morgontoiletten med *Schéels* RADIUM-*tvål*

Schéels Radium-tvål

Innehåller radiummineralet "Viikit"

Framtidens tvål
Pris 1.- krona

Löddrar utmärkt även i hårt vatten!

Radiumhalten kontrolleras av Radiumexperten Fil. D:r N. Sahlbom

Dikter

för Tidevarvet av *Eva Årads.*

Tingen och vi.

Du undrar om ingen
kan läsa i livet
symboliskt i tingen
och tingen i sig
och allt som står skrivet
i dig och i mig.

Det finnes väl mången
som gåvan blev given
att ana ur sången
om allting som är
sekundsnabbt fördriven
en ton här och där.

Det finns och har funnits
väl de som förkunnat,
att klarheten vunnits
om alltets musik.
ty dem blev förunnat
extatisk mystik.

Men ändå kan ingen
oss tyda i livet
symbolen i tingen
och tingen i sig,
det allt som står skrivet
i dig och i mig.

*

Det finns alltjämt.

Vart ord du säger och vart värv du gör,
var liten tanke, som din hjärna tänker,
din viljas riktning och vad örat hör,
varenda bild, som förbi blicken blänker ..
allt vad du levat aldrig, aldrig dör.
Det finns alltjämt, sen det har gått och glömts
och själv du slutat dina mänskodagar
och allt som varit tycks som blott det drömts,
det finns alltjämt, och ingenting försvagar
ett grand av det som i din levnad gömts.

Det finns alltjämt och kommer jämt att stå
som vittnesbörd om vad du var och ville
och åberopas och bli tecken på
det vränga, svaga eller skaparsnille,
som i den mänska var som du var då.

Det finns alltjämt, lyft ovan rum och tid,
kan läsas av en värld och kritiseras,
ty livet levs ej för personlig frid
men för att helhetsvärdet skall förmeras
i ljusets stora universums-strid.

Andante.

Nu blånar kväll till natt.
Alla lyktor tändas.
Över tallarna i fjärran
sticker månen fram.

Allt blir så stort och lugnt.
Vattnet genomlyses.
Över dallrande reflexer
håller månen vakt.

Nu tändas ljus i mig.
Dagens öden speglas.
Allt det splittrade står samlat
i en klarnad glans.

Eva Årads.

ALBERT ENGSTRÖM

skriver i
Svenska Dagbladet

Det är med mycket stor glädje jag anmäler Thecla Wrangels bok, och det är länge sedan jag njöt av en memoarbok så intensivt som av denna. Jag försäkrar att detta icke hänt endast i min egenskap av smålänning.

om

THECLA WRANGEL

Från forna tider

BONNIERS

Iwan Bratt:

Några ord om feminismen och äktenskapet.

Mycket talas och skrives det i våra dagar om äktenskapet. Det är förvisso icke något gott tecken. Det vittnar om att något är på tok. Inga brev äro goda brev, säger man. Vore människorna nöjda med äktenskapet, skulle de ej skriva så mycket om det utan i stället med förnöjsamt sinne odla sin kål.

Är då äktenskapet ett ont, eftersom man så klagar på det? Det är i så fall ett nödvändigt ont eller det har åtminstone varit nödvändigt som grundval för samhällslivet och barnalstringen. Annars hade det väl icke kunnat äga bestånd genom tiderna som det har gjort, trots alla klagomål. Ty dessa klagomål äro ingalunda av i dag eller i går. Ett romerskt senatsprotokoll lär hava börjat ungefär som så: "Eftersom vi nu ej kunna trivas med kvinnorna, ej heller kunna vara dem förutan, så .. .." Trots den patriarkaliska myndigheten som romaren utövade i sitt hem, var han likväl ej nöjd med äktenskapet. Hur mycket mera skäl att klaga hade då ej den undertryckta parten, den vördnadsvärda romerska matronan. Eller kanske hon ej var så undertryckt — — — kanske hon i sin skenbart undertryckta ställning likväl kunde göra sig gällande. Hur det nu var med den saken — — lättare var det nog att hava äktenskapet som grundval för samhällslivet, då det verkliga patriarkatet rådde och familjen som enhet sammanhölls av mannens vilja, som var familjens lag.

Men däri har inträtt en ändring. I och med kristendomen fingo alla undertryckta folkelement vind i seglen och sålunda också kvinnan. Feminismen är årsbarn med kristendomen. Undan för undan har mannen fått maka åt sig. Först blev han av med den frihet på det erotiska området, som han hade under antiken. Då var trohet i äktenskapet från mannens sida något som ingen hade anspråk på. Genom kyrkans inflytande var han tvungen att tillägna sig de ideal, som föllo sig mera naturliga för kvinnorna. Sedan har han småningom även inom äktenskapet fått maka åt sig, och i våra dagar står kvinnan inom äktenskapet och i det sociala livet i stort sett som mannens jämlike. Men därmed är det också slut med patriarkatet och mannens vilja som enande makt inom äktenskapet. Där kvinnans underdånighet var självklar, där blev ej så svåra stridigheter, att äktenskapet som grundval för samhällslivet äventyrades.

Men det ser i våra dagar ut som om äktenskapet svävade i fara. Man söker visserligen lita till kärleken mellan man och kvinna som den bärande kraften, och den kan under gynnsamma förhållanden jämna ut skiljaktigheten mellan tvenne individer och göra dem till en enhet. Kärleken är den starkaste personlighetsdanande makt som finnes, och den sköljer med sitt vågsvall bort de små individuella viljornas krusningar. Det är på den äktenskapet, om det skall hava någon framtid, måste bygga. Individens förmåga av kärlek är alltså för äktenskapet av fundamental betydelse, och sålunda också för samhällslivet, då ju detta grundar sig på familjen. Detta för dem som ej hava sinne för vilket värde det är för individen att kunna se livet genom kärlekens rosenfärgade glasögon.

Denna förmåga av kärlek måste det emellertid vara något på tok med, annars skulle väl ej så många äktenskap hållas samman blott och bart av den gemensamma ekonomin och de gemensamma barnen. Ej heller skulle det bliva så många skilsmässor. Skilsmässor är något som människor ej gärna gripa till annat än som ultimum refugium i ett omöjligt livsläge. Ty namnlösa äro de svårigheter som en skilsmässa för med sig, ej blott ekonomiska, de äro kanske de minsta. Nej, den drager även med sig rent själsliga svårigheter, som ofta äro mycket vanskliga att komma över. Två människor som varit gifta hava trots strider och tvedräkt under äktenskapet dock tagit upp så mycket av varandras väsen i sin personlighet, att de hava mycket svårt att bliva varandra fria. Särskilt blir detta fallet om det är fråga om samvetsömma personer. De komma i alla sina dagar att draga sitt förgångna äktenskap med sig. Känslan av att man gjort den andra parten orätt blir en ständig börda. Eller också är det så att man går med en känsla av att hava blivit orättvist behandlad, att man fått träda tillbaka för en annan, ovärdig. Och att gå omkring som den förorättade oskulden är ej bättre det. Skilsmässor draga i regeln med sig svårläkta sår i själen. Och då äro de i de flesta fall så innerligt onödiga. Om människor gift sig med varandra, hava de som regel en gång älskat varandra, och då bära de den kärleken i djupet av sin själ, om den än blivit övervuxen med hatets och bitterhetens ogräs. Det behövs egentligen blott en del trädgårdsmödors arbete för att få de röda blommorna att åter växa.

Men vad är det då som orsakar denna oförmåga till kärlek, som för med sig så gott som allt ont inom äktenskapet och ofta leder till en upprivande skilsmässa? Jag är frestad att taga kyrkofadern Augustini ord i min mun: "högmodet är källan till allt ont." Eller skall jag hellre säga: människorna inom vår kulturkrets äro för starkt jagbetonade. Den starka jagbetoningen hos den enskilde med dess hävdande av den individuella egenarten är något som är så intimt förknippat med vår kultur, att man ej kan komma åt vår oförmåga till kärlek, annat än om vi söka denna jagbetoning i dess kultursammanhang.

Kristendomen anses ju var kärlekens religion, och jag vill ingalunda förneka utan tvärtom med eftertryck erkänna, att den gjort ett kärlekens verk inom mänskligheten. Men genom sin ställning till kärlekens primitiva komponent, sexualiteten, skapade den livsideal, som hos ett otal människor förbundo sexualitet med synd, skuld eller åtminstone oanständighet. Agustinus, som var normgivande inom kristenheten under århundraden, kallade sexualiteten för "den onda lusten". I snart 2,000 år har man i Västerlandet betraktat sexualitet med skygga blickar, och resultatet därav har blivit att vi med modersmjölken hava insupit ett motstånd mot att giva ett naturligt uttryck åt sexualiteten. Och motstånd leder ofta nog småningom till oförnåga.

Denna oförmåga är något som i hög grad utmärker både män och kvinnor — kanske mest de senare. I oändligt många fall kunna männen aldrig i samlivet giva kvinnorna den riktiga tillfredsställelsen, och dessa senare äro i stor utsträckning frigida, till stor del på grund av att de på detta område hava livsförnekande ideal. Och kommer sexuallivet i oordning, så kommer snart nog allt inom en i oordning. I stället för att ge ut sig själv i kärlek och arbete, låter man tankarna kretsa kring det egna jaget. Man blir nervös och överkänslig, förlorar arbetsglädjen, och så fäster man sig vid småsaker, som en frisk och sund människa aldrig skulle tänka på. Man märker det som skiljer och ej det som enar därför att det som enar man och kvinna, kärleken, är anfrätt vid sin rot. Ty att kärleken mellan man och kvinna bottnar i sexualitet tror jag ej ens den mest himlastormande idealist vill förneka. Att den vid äldre år kan leva utan det sinnliga inslaget och hava en helt förandligad karaktär motsäger icke faktum. En närmre motivering är onödig.

Jag har nu kommit till att den i ett äktenskap så olyckliga jagbetoningen hos individen till en del bottnar i sexualfientliga livsideal. Härmed har jag ej sagt att det ensamt är den könsbetonade kärleken, som är en enande kraft. Gemensamhet i intressen i övrigt har ju givetvis samma verkan, ex. gemenskap i konstutövning, i idrott eller i religiösa intressen. Men jag är så kättersk att jag tror, att den könsbetonade kärleken är den som starkast enar, ty den griper djupast ner i känslolivet, och den är

I DAG
öppnas
Magasin Du Louvre
Barnhusgatan 1. Hörnet av Drottninggatan.
Tel. Norr 5933.
Rekommenderar sitt nyinkomna lager av Lyxmöbler, Golvlampor, Kinesiska konstsaker. Nyheter i Blomdekorationer, med och utan belysning.
Parisermodeller. Schalar. Underkläder.
Broderade i Batic stort urval. Stort sortiment i Silkesstrumpor m. m.

Regeringskris i Tyskland.

Kabinettet Marx, som bildades i maj detta år, störtades på fredag genom misstroendevotum från socialdemokraterna med biträde av högern, de s. k. tysknationella.

Ny regeringsbildning kommer ej att äga rum förrän i jan. då riksdagen åter samlas. Den som sannolikt kommer att överleva krisen och ingå i den nya regeringen — liksom han gjort tre gånger förut sedan 1923 — är Stresemann, för att upprätthålla Locarnopolitiken.

Anledningen till utgången av omröstningen om detta misstroendevotum var från högerns sida hämnd för att regeringen och regeringspartierna vägrade att söka stöd hos högern, då socialisterna angrep dem. (Regeringspartier äro Tyska folkpartiet med 51 mandat, Centern med 69, demokraterna med 39 och bayerska folkpartiet med 19. De tysknatioenlla ha 111, socialisterna 131, kommunisterna 45 mandat).

För Socialdemokraterna gäller saken en upprensning i riksvärnsfrågan. Deras ledare Scheidemann riktade på torsdagen våldsamma anklagelser emot riksvärnsministeriet för att under sig ha "en särgrupp" av hemliga rustningsmyndigheter, vilka sedan 1923 årligen förmedlat c:a 70 mill. guldmark till vapenfabriker i Moskva. Han anklagade en medlem av riksvärnsministeriet att ha underskrivit kontrakt med Ryssland under falskt namn.

Vid denna punkt i hans anförande lämnade de tysknationella under våldsamma fyrop salen i sluten trupp. Men Scheidemann fortsatte: Socialdemokraterna ha redan låtit regeringen veta sina fordringar: förbud mot rik värnets förbindelser med de nationella försvarsföreningarna, förbud mot penniggåvor till riksvärnet etc.

Frågan gäller egentligen om det skall bli möjligt bilda en regering på grundval av "en stor koalition" mellan samtliga vänsterpartier, grundad bl. a. på en republikanisering av riksvärnet, så att man ej behöver befara att detta när som helst vänder sig mot republiken och dess politik.

Riksvärnet rekryteras nu så gott som helt och hållet från nationalistiska frivilliga rustningsföreningar, som stå under ledning av reaktionära f. d. officerare, vilka utfärda certifikat på riksvärnsaspiranternas "nationella" sinnelag. Det är dessa förbindelser det gäller att bryta — ingenting mindre alltså än den "moraliska avrustningen" såväl utåt som mot landsmän.

Svart på vitt.

Varför ha vi inte en jordvärdeavgift?

På ledande plats i Soc.-Dem. den 14/12 påtalar stadsfullmäktige dir. G. Björklund orimligheten kring Hammarbyleden.

Stockholms stad har lagt cirka 30 millioner kronor i denna farled, vartill kommer inköp av Hammarby egendom till ett pris av 3,600,000 kr. för 360 har. Men nu kommer det förfärliga. Dessa väldiga utgifter skulle säkert i viss mån kunnat täckas genom de stegrade tomtprisen. Spekulanter — stora industriföretag som Generalmotor och andra — finnas också. Men den ena stranden tillhör ej Stockholms stad utan Nacka kommun — som ej lagt ett öre i Hammarbyleden.

Det är tydligt, att Stockholms stad här stött emot en vass kant, nämligen frågan om den oförtjänta jordvärdestegringen — både då den fick betala Hammarbyjorden med 10,000 pr har och då nu andra, Nacka socken och privata tomtägare, draga inkomst av Hammarbyledens dryga kostnader.

Varför ha vi ej en årlig jordvärdeavgift till staten, som håller tomtprisen nere och låter värdestegringen med jämn fördelning mellan kommunerna tillfalla samhället, som betalar utgifterna? Varför ha vi inte en sådan?

Herr Björklund, som klagat, är naturligtvis en anhängare av jordvärdestegringsskatten, men det är ju litet smått, att inte kunna dra upp en allmän princip utan bara småsörja i detta speciella fall!

*

Kvinnoarbete i Norge.

En veckas kurs i sociala frågor kommer att under julferierna hållas på Stabæk i närheten av Oslo. Meningen är att bereda samhällsintresserade kvinnor från alla delar av Norge tillfälle att gemensamt diskutera tidens viktiga frågor. Särskilt har man tänkt att ägna sitt intresse åt de botemedel mot samhällsolyckorna, som kunna vara av värde. Internationellt samarbete i samband med Nationernas Förbund, arbetet för folkhälsa, befolkningspolitik, valproblem samt kvinnornas önskemål inom partierna komma sålunda att dryftas bland andra frågor. Kursen som är politiskt neutral kommer att omfatta kvinnor från olika politiska läger.

Bland talarna på kursen märkas fru Ella Anker, medlemmen i Nationernas Förbund fru Martha Larsen Jahn, ordf. i Kvinnornas enhetsfront fru Ingeborg Boye, överlärare Anna Sethne och f. ö. flera kända män och kvinnor.

Den ledande kraften i anordnandet av denna kurs är fröken Birgit Nissen, medarbetare i "Norges Kvinder".

*

Stenstrejken.

Efter att länge ha hållit världen i spänning slutade den engelska kolstriden med nederlag för de kämpande arbetarna. Nästan samtidigt slöts fred i en strid, som förts inom vårt eget land, nämligen stenarbetarekonflikten. Denna är en av de mest långvariga som förekommit på senare tiden och har omfattat omkring 6,000 man. Konflikten utbröt redan den 1 juni i år. Anledningen var att ett av stenbolagen krävde sänkning av lönerna. Arbetarna, som jämte torvindustriarbetarna tillhöra de grupper som äro lägst avlönade, vägrade att gå med på detta. De förklarades i lockout och svaret blev en allmän strejk inom stenindustrien. Efter stora uppoffringar å ömse håll slutade striden med bibehållande av de gamla lönesatserna och de allmänna bestämmelserna i stort sett oförändrade.

SVENSKA LIF
Norrmalmstorg 16, STOCKHOLM
Skandinaviens största ömsesidiga livbolag.
30-årig kvinna kan erhålla en blandad liv- och kapitalförsäkring å 5,000 kr. att utfalla vid 60 års ålder eller dödsfall dessförinnan mot en årspremie av endast **kr. 138: 60.** Försäkringen är förbunden med fast premieåterbäring om kr. 250: — samt dessutom berättigad till årlig premieåterbäring och vinst.
OBS.! Intill 200: — kr. årligen få avdragas för försäkringspremier vid skattedeklaration.
Friska personer, som ej fyllt 50 år kunna i Svenska Lif erhålla försäkring intill kr. 10,000: — **utan** läkareundersökning, gällande genast från början med samma kraft som om läkareundersökning föregått densamma.

Drick RONNEBY BORDSVATTEN HOVLEVERANTÖR FRÄMST I VÄLSMAK STOCKHOLM · TEL 2398

En dam kan ej få en mera välkommen julklapp än ett presentkort från Twilfit, Nybrogatan 11, ty där erhålles det nyaste i korsetter, underkläder, strumpor, handskar och vantar till lägsta priser i Stockholm. öppet till kl. 8.

Ur Manchester Guardian.

Stresemann, Briand och *Chamberlain* vandra glada med sina fredspris.
Mussolini: Nå men jag då?

BANDAGER
Bråckband, maggördlar, gummistrumpor, rygghållare, konstgjorda armar och ben, benbindor m. m.
KIFA
Besök vår välförsedda bandageavdelning, som står under kontroll av D:r S. Hybbinette.
Kirurgiska Instrument
Fabriks A.-B.
KIFA
Regeringsgat. 31. Tel.: N. 286

Forsströms Bandhandel
Drottninggatan 70
Spetsar - Band - Kragar

Derby Skor
Drottninggatan 49
Alltid eleganta, och av senaste modell.

Sjukvårds- och Förbandsartiklar
Kirurgiska Gummivaror, Bandager alla slag. Elektriska Hörapparater, Induktionsapparater, Åderbråcksstrumpor, Bråckband, Rygghållare, Grossesskorsetter och Gördlar, Brösthållare, Lungskyddare, Sköljkannor, Liggdynor, Dambindor, Barnavårdsartiklar alla slag m. m. Besök eller tillskriv oss. Illustrerade kataloger gratis.
Magasin Special
Vesterlånggatan 66
(Ingång i Passagen)
Birger Jarlsgatan 9
STOCKHOLM

så stark, "att de tu varda ett kött".

Nå, vad har nu detta att göra med feminismen? Jag nämnde nyss att skilsmässorna och de olyckliga äktenskapen bottnade i en för stark jagbetoning hos individen. Denna jagbetoning hänger visserligen samman med ett olyckligt sexualliv, men man får ej skylla allt på detta. Feminismen behöver visserligen ej öka kvinnans jagbetoning. Men det offer av det egna jaget, som är nödvändigt i ett äktenskap blir större för en kvinna som blivit själsligen utdanad för arbete utanför hemmet. En yrkesutbildad kvinna nöjer sig många gånger ej med att vara mannens hustru — hon vill stå kvar i sitt yrke, och det kanske får lejonparten av hennes kraft och kärlek, så att det sedan lätt kan hända, att mannen till sin förfäran finner sig gift med en kvinna som inte är en kvinna, därför att kvinnan fått maka åt sig för yrkesmänniskan. Så får då mannen gå där med ett otillfredsställt kärleksbehov, och då får han taga sin tillflykt till andra glädjekällor. Låt vara att de ej alltid behöva vara grumliga men den feministiska, jagbetonade kvinnan har drivit honom bort från den vederkvickelsens glädjekälla som blott en varmt älskande i sin man helt uppgående kvinna kan vara för en man. Men detta kan svårligen den av allt utom av kärleken upptagna feministiska kvinnan vara. Sköna blommor spira ej gärna där skarpa vindar blåsa.

Feminismen med dess hävdande ej av kvinnan inom kvinnan utan av kvinnan-mannens konkurrent på arbetsmarknaden ökar de äktenskapliga svårigheterna genom att den lätt nog ökar kvinnans jagbetoning. Den blir i samma mån vådlig för samhällsordningen, så vitt som samhället grundar sig på äktenskapet.

Perspektivet förefaller ju inte så lysande. Vart skall det bära hän, när samhällets grundval vacklar? Hur mången arbeterska vill ej hellre vara förlovad med barn och "fästman" för att få känna sig fri och oberoende och trygg, i stället för att giva sig in i ett äktenskap där hon känner sig som mannens egendom utan rätt till sin inkomst, ja utan rätt till sin egen kropp, ett äktenskap där mannen intar ägareattityden i stället för den för kvinnan så oändligt mycket behagligare friareattityden? Skammen och nesan att hava ett barn utom äktenskapet är särskilt inom arbetarekretsar ej så stor att den alltid uppväger olägenheterna av att gifta sig. Födelsestatistiken talar också för att äktenskapet börjar upphöra att vara den enda möjliga grundvalen för förökelsen. Man måste respektera dessa kvinnors skäl mot att gifta sig. De kunna gott godkännas av den som ser med fördomsfria ögon. Ej heller kan man döma dem för att de ha både barn och "fästman" — — de lyda bud, som äro djupare rotade i vårt väsen än människors moralbud. Och äro de för övrigt aktningsvärda människor som sköta sitt arbete och sina förpliktelser mot barnet, så kan man blott taga av hatten för dem. Deras handlingssätt är betingat av kvinnans förändrade ställning i livet och en förändring som hon själv i viss mån undergått.

Nej, det är nog ej värt att bara ruska på huvudet och klaga över tidens och människornas fördärv. Bättre än veklig klagan är att se de ändrade förhållandena i ansiktet och se till vad som är att göra. Om ej äktenskapet längre räcker till att vara grundval för sexuallivet och fortplantningen så får man se om man ej kan öka ut den med något annat. Början är redan gjord med våra barnavårdslagar. Givetvis behöva de kompletteras med moderskapsförsäkring som skall gälla alla, även gifta kvinnor och mycket annat med, framför allt med en annan allmän mening, en allmänhetens uppfattning av vad ett normalt sexualliv och moderskapet kan betyda för en kvinna. Det betyder att hennes personlighet kan nå en normal utgestaltning, att hon kan få utlösning för krafter som annars kanske skulle gått åt att skapa sjukliga processer inom henne. Ty livet längtar till uttryck och vi kunna ej med vår vilja mer än i begränsad utsträckning bestämma banorna för livsflödet inom oss. Detta väljer sin väg självt i enlighet med vår naturs betingelser och hämmas det i sitt lopp får det en benägenhet att bryta fram i sjukliga processer. Den uppfattningen arbetar sig allt mer och mer fram inom medicinen, ej blott inom psykoanalytiska kretsar, att många s. k. kroppsliga sjukdomar djupast sett äro psykiskt betingade.

Vart leder nu det ovan antydda arrangementet av sexuallivet och förökelsen? Rätt in i matriarkatet, som ju anses hava varit det ursprungliga och som lever kvar inom vissa folk ex. tuaregerna i Sahara, ett folk, som utmärker sig för mycken energi och livsdugliget.

Härmed vill jag ej uttala mig mot äktenskapet. Jag tror att det monogama äktenskapet är det ideala förhållandet mellan man och kvinna. Det kan giva ett fullt, helt och samlat uttryck för såväl de primitiva som de idcala krafterna inom människan och det är något vi människor så väl behöva. Jag vill betona samlat uttryck som motsats mot splittrat. Varje annan könsförbindelse än den monogama innebär ett splittrat livsuttryck, och man skall vara av ganska hårt virke för att i längden tåla vid erotisk splittring. Det är möjligt där själen nått en annan utgestaltning än vad fallet är hos oss, ex. i Kina och Indien. Men hos oss äro kvinnorna i alltför hög grad männens jämlikar för att kunna finna sig i polygami, och tål inte kvinnan det så tål inte mannen det — — — han finge aldrig frid i sin själ.

Nej, nog är det monogama äktenskapet något i och för sig gott. Det är nog bara det felet att det är för gott för somliga människor. Det duger ej för egensinniga, självhävdande människor — frånsett det att yttre förhållanden hindra äktenskap i så många fall — utan blott för dem som äro raka motsatsen: medgörliga, anspråkslösa, taktfulla och goda människor, med sinne för humor och förmåga av offer, av offer av det egna jaget för det som är högre och viktigare, det viktigaste av allt, kärleken. Sådana äro nog människorna ej av naturen. Dit komma de blott genom kultur, och kultur framgår ur fostran, och fostran sker genom kärlek till ideal, efter vilka vi formas av vår kärlek, ideal som äro verkliga samlade uttryck för det som är väsentligt för livet, för att vi skola vara glada, goda och livsdugliga — med ett ord eller kanske två, psykiskt friska — och då bliva vi också kroppsligt friska, ty på en verkligt andligen sund människa biter ej gärna några bacciller. Till denna kultur hör också en kärlekslivets kultur, och för den kräves kunskap om kärlekslivets och könslivets lagar. Men beträffande den saken råder en grym okunnighet. Blir kunskapen om den allmän egendom, och få vi verkligt bärande livsideal, så skulle många livsproblem lösa sig av sig själva. Då skulle skilsmässorna småningom bliva något som komme att höra till undantagen, äktenskapen bliva vad de böra vara, en fristad för mannen och en livsuppgift för kvinnan. Helt säkert skulle också de s. k. samvetsäktenskapen av sig själva småningom glida över i verkliga äktenskap, som väl skulle passa även feministiska kvinnor med tendens att hävda den personliga egenarten, ty den egenarten skulle förändras genom kärleken, och denna förändring skulle ske omärkligt i anpassning till samlivet med en man. Ty kärleken verkar omdanande i djupet av vårt väsen, därifrån levas vi, därifrån väller vår vilja fram, och viljornas harmoni är det väsentliga i ett äktenskap.

Så komma vi till slut åter till vårt monogama äktenskap. Med en viss naturnödvändighet leder en riktig livsutveckling dit. Om det därför är det enda som skall tolereras, är en annan sak. Det bästa är understundom det godas värsta fiende. Många människor äro könsvarelser, men de passa ej för äktenskapet, och för deras skull vore det lyckligt, om andra former för könsliv och barnafödande finge godkännande av lag och allmänna meningen. Helt säkert skulle många, kanske flertalet av dessa människor genom kärleken omdanas så att de passade för ett äktenskap. Ty kärleken är den starkast personlighetsdanande makt som finnes.

LÄMPLIGA
JULKLAPPAR

Filt med lädersula,
röd, grön lila o. cerise.
Kr. 4.90

Ovanstående Halvbottin med skinnkrage
Kr. 17.50

Lila filt m. coul. broderi, lädersula.
Kr. 5.25

Skoavdelningen, 1 tr.

MEETHS
DROTTNINGGATAN 63

Södermanlands Nyheter

är

sörmländska provinsens samt en av svenska landsortens mest spridda tidningar och därför synnerligen lämplig

Annonstidning

Utkommer från länets residensstad.

Ny gemenskapsanda.

(Forts. fr. sid. 1)

att giva och belära, och ingen är med enbart för att mottaga eller bli undervisad."

Det hände gång på gång, sedan man på grund av bristande enhet funnit sig oförmögen till beslut, att man till sist nådde en gemensam lösning, vari de olika premisserna liksom gingo samman i en övergripande enhet, som kunde gillas av alla. Om och om igen finner man understruket, hur viktigt det visat sig med samgåendet av intellektuellt arbete och andlig kamp. Att uppskjuta en resolution, ända tills man nått enhällighet, "skulle vara opraktiserbart i en sammankomst, där partimajoriteterna segra och minoriteterna lida och banna. Men det är den enda regel som duger för ett sällskap vänner som i samma syfte göra en resa samman. Metoden brister så snart vi tappa förtroendet till Gud och till varandra."

När deltagarna sågo in i de sociala problemen, var det två egna brister, som fölle dem alla i ögonen: deras brist på nya initiativ och deras brist på ingående sakkunskap. Den förra tillskrevo de inre förflackning, den senare olämplig utbildning. De behövde upptäcka möjligheterna för en fullständig omdaning av uppfostran och utbildning. Deras behov av sakkunskap ledde vidare till en mångfald nya kontakter, där själasörjare satte sig som åhörare i stället för att jämt vara predikande.

Den grupp som sålunda hade mötts ville undvika varje slags organisationsmaskineri, men genom att välja en sekreterare fick man liksom en brännpunkt för fortsatt gemenskap.

Under de närmast följande åren uppväxte oberoende av varandra en hel mängd snarlika gruppbildningar. Det karaktäristiska för dem jag känner till har varit, att kväkare, katoliker, icke-kristna, lekmän och präster, kvinnor och män, arbetsgivare och arbetare tvärs över alla sociala och konfessionella gränser funnit varandra i en sådan ny enhet bakom olikheterna. De ha icke trätt ut ur sin forna gemenskap, varken ur parti eller fackförening eller kyrka. Där präster varit med ha de varit medlemmar på samma sätt som andra, icke såsom självfallna "ledare". I en sådan grupp som jag känner med en anglikansk prost, några arbetare, lärare o. s. v. som ledamöter, utsågs enhälligt en kvinna som ordförande, helt enkelt därför att hon ansågs ha djupast erfarenhet inom arbetsområdet. De som möttes och upplevde enhet ha försakat att bilda någon sluten orden, med ett "vi", till skillnad från andra. I stället ha de gått in i sitt gamla arbete, parti, föreningsliv etc. under en djupt känd förpliktelse att där söka praktisera samma arbetsmetod: att under ständigt lyssnande, intellektuell ansträngning och inre bön nå fram till en insiktsfullare, mera djupgående och det hela bättre främjande insats än förr. En hel del av dessa gruppbildningar ha numera sammangått i en enda bred ström, i livlig känsla, att ej blott olika individer, utan också olikbetonade grupper, skola vinna på att lämna sin kära isolering kring "vi"ets intressen och se dem insatta i ett större helt, mitt under trofast kvarblivande i sin syssla eller kallelse.

Några människor. som jag 1921 mötte i England och sedan dess haft någon kontakt med, berättade mig förunderliga ting om det rika tillskott av liv, ja den nya syn på hela den dagliga gärningen, som flödat över dem efter att ha upplevat den nya gemenskapen. De ha svårt att i ord beskriva sin inre erfarenhet; men de sträva därefter. De voro allesamman på andra sidan bokstavstron; alla hade tillgodogjort sig modernt vetenskaplig syn på bibeln och på universum. Men de jag mötte förenade med sina intellektuella metoder och sina utpräglat sociala intressen den djupa andlighet, som de fromma gammalortodoxa i all sin trånghet (från modern synpunkt) så ofta haft framför "nutidsfromma".

Jag vill anföra några av de grundsatser, som äro karaktäristiska för nästan alla grupperna, ehuru jag här anför en särskild grupps formulering:

I vantro på ord och för att pröva vår uppriktighet sågo vi i ögonen innebörden av vår övertygelse på detta sätt:

1. Göra slut på klasskillnaden sådan den manifesterar sig i motsats mot Kristi sinnelag;
2. Arbeta för det nuvarande ekonomiska systemets omdaning;
3. Absolut erkänna könens jämbördighet;
4. Sträva efter broderskap med andra folk och raser;
5. Dela bördan av andras synder och sorger där livet ger oss kontakt med dem;
6. På allt sätt främja sann gemenskap.

Den tonvikt, som lagts på sociala och ekonomiska ting, innebär icke en förnekelse, utan en konsekvens av livets andliga grund.

För många bland de enskilda ha dessa grundsatsers utlevande i deras vardagsliv haft ytterligt allvarliga konsekvenser. Somliga ha bragts i svåra belägenheter, ekonomiskt och socialt, svårigheter vilka dock genom samhörigheten med en ny anda blivit mer än neutraliserade, och stundom lett dem — genom nödtvång — in på nya vägar och arbetsfält till rikare utlösning för hela deras begåvning. Men förunderligt ofta har det väntade motståndet uteblivit och något av den syn på det hela, som besjälat dem, verkligen ingjutits i dessa relationer med arbetet och omgivningen. (Jag hörde t. ex. om en arbetare, som utifrån sitt medlemsskap måste opponera mot en majoritetsåsikt inom sin fackförening. Han hade gjort det på ett sådant sätt, både i fråga om genomtänkthet och viljeinriktning, att det hände, som han aldrig vågat vänta: han vann alla de andra för det rättfärdighetskrav han förfäktade).

Det är klart att "en kärlek, som övervinner världen" inte kan fastlåsas inom några grupper eller strömningar. Men någonting har dock skett i det andliga universum genom alla dessa nya bryggor som lyfts mellan väsen och världar, som förut gått varandra främmande. Karaktäristiskt är den uppfordran de ställa till andra att på organiskt och naturligt sätt bilda smågrupper, som obundna av andras resultat liksom stå väntande på vad som kan komma till genom just denna eller en annan individuell samstrålning. (På många ställen har det helt enkelt blivit att ta hand om en bygds förkomna nöjesliv eller dylikt).

Så stark är tonvikten på gemenskapen, att när skarpt utpräglade individuella brev eller yttranden citeras, det nästan alltid står "en av oss", utan att namn nämnes. Jag behöver knappast säga, att det sociala samvete, som så skarpt och känsligt ger sig uttryck hos dessa människor icke har välgörenhetens utan broderskapets färg.

Den andan tycktes mig ej blott båda advent; där var och är verkligen något av julbudet inom den!

Sensationell uppfinning

måste man benämna

Fläck-Tvålen

"Mirakel"

som på en minut borttager alla upptänkliga fläckar utom rostfläckar. Detta underbara fläckuttagningsmedel demonstreras dagligen hos oss kl. 9 f. m.—6 e. m. och kostar 1 kr pr styck.

Rostfläckar borttagas absolut med vårt **ROSTKORN** à 50 öre per tub.

ENSAMFÖRSÄLJARE ENGROS FÖR SVERIGE

A.-B. Sidenhuset

Försäljes i detalj från de flesta Färg- och Kemikalieaffärer.

Kan man tänka sig någon mera

ideell julklapp än den lilla Vest Pocket Kodak
för Kr. 23.—

Hasselblads Fotografiska A.-B.

HAMNGATAN 16.
Filialer: KUNGSGATAN 68, VÄSTERLÅNGGATAN 36, STOCKHOLM.

Gymnastiska Centralinstitutets omorganisation.

Redan då hrr Rydén, Drakenberg och Hybbinette av Kungl. Maj:t tillkallades såsom sakkunniga vid utredningen om Gymnastiska Centralinstitutet och dess verksamhet, anhöll Styrelsen för Svenska Kvinnors Centralförbund för Fysisk Kultur, att Kungl. Maj:t måtte tillsätta även kvinnliga sakkunniga.

Som skäl för detta anfördes, att också kvinnliga gymnaster utbildas vid Centralinstitutet och utgöra omkring hälften av elevantalet. Kvinnliga lärare äro även där anställda. Den erfarenhet, som de kvinnliga gymnasterna samlat under sin verksamhet, inte minst bland kvinnor och barn, måste vara av värde, när det gäller att reformera utbildningen av personer, som just skola ägna sig åt sådan verksamhet. Den sakkunskap, som grundar sig på de kvinnliga gymnasternas erfarenhet har inte utnyttjats vid arbetet för Institutets omorganisation. Den borde dock inte kunna undvaras vid ordnandet av en för samhället så viktig fråga, som kvinnornas fysiska fostran utgör.

Något avseende fästes icke vid Styrelsens anhållan. Med anledning av det förslag, som sakkunnige avgivit angående Centralinstitutets verksamhet, har Centralförbundet i dagarna inlämnat en skrivelse till Konungen. I skrivelsen framhålles hurusom enligt förslaget ledningen av all under-, visning i allmän gymnastik, lek och idrott kommer att ligga i manliga överlärares händer, även när det gäller kvinnliga elever. De kvinnliga lärarna skola enligt förslaget endast biträda vid undervisningen.

Centralförbundet hemställer med anledning av förslaget att en kvinnlig överlärare erhåller ledningen av de kvinnliga elevernas undervisning samt att den kvinnliga sakkunskapen blir på ett tillfredsställande sätt företrädd inom Centralinstitutets direktion och inom gymnastikinspektionen, att manliga och kvinnliga lärare placeras i samma lönegrad, samt att utredning göres av frågan om kvinnliga gymnastikkonsulenter och dessas samarbete med de manliga.

Vid köp och försäljning av böcker vänd Eder till

Klemmings Antikvariat

Malmskillnadsgatan 26, Stockholm.
Tel. 1070. Norr 6738.

Drick dig till hälsa!

HEMBERGA BORDSVATTEN

Starkt radioaktivt.
Järnfritt.

Stärkande. Uppiggande.

Enl. senaste prov är källans radiumhalt 5,750 voltenheter.

Kontrollant:
Fil. D:r BERTIL GROTH.

Erhålles hos varje välsorterad handl. samt på restauranter.

Återförsäljare antagas.

Hemberga Hälsobrunn
TÄBY 259
Nederlaget: Östermalm 9036.

Vårterminen börjar 15 jan.

Mariannelunds Praktiska Skola

— 24:de läsåret —

I Realskolan beredes till realskolex. på 1½ år.
I Gymnasiet till studentex. på 3½—4 år fr. folksk.
I Handelsskolan utbild. för affärsb. Moderna metoder.
I Husmodersskolan meddelas omsorgsfull underv. i enkl. o. finare matl., *handarbeten o. konstvävn.* Sommarkurser i språk o. matem. — Synnerligt låga kostn. — Prospekt omg. fr. rektor Gott fr. Gustafsson.

Varför ej köpa Antikviteter

när de ej äro dyrare än nya saker?
Billigast hos Janséns, Birger Jarlsg. 1.

Fil. Dr. Naima Sahlbom

Labaratorium

för

Precisionsanalyser

Radioaktivitetsmätningar å mineral, hälsovatten m. m.

Eriksbergsgatan 13 — STOCKHOLM.

— Tel. 3372. —

Varje morgon ett glas

Fruktsalt-Samarin

Det håller fysiken fin, det utför en invärtes rengöring, avlägsnar från kroppen otjänliga ämnen, utdriver den skadliga urinsyran samt uppfriskar blodet, ger god hälsa.

Fruktsalt-Samarin

per flaska Kr. 2: 50 erhålles å apotek, hos droghandlare m. fl.

Cederroths Tekn. Fabr., Stockholm

Rosstorps Pensionat
och Vilohem

Hög och ren luft, lämpligt för konvalescenter. Moderna rum med kallt och varmt vatten m. m. Gott bord till moderata priser, även dietmat. Julgäster emottagas. Tel. Rönninge 258. Fru *Anna Fahlström.*